Стар. 3 „У БУДЗЁННАГА“

„NIWA“ TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 40 (84) БЕЛАСТОК, 6 КАСТРЫЧНІКА 1957 г. ГОД II

З Пленум БГ-КТ

29 верасня г. г. адбыўся II Пленум Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

На Пленум прыехалі не толькі члены ГП, але і актывісты Таварыства, і запрошаныя госці. Былі таксама прысутныя: прадстаўнік камісіі па справах нацыянальных меншасцей пры ЦК ПЗПР С. Цеслікоўская, прадстаўнік міністэрства ўнутраных спраў А. Лашкоўскі, сакратар КВ ПЗПР Я. Сенкевіч, старшыня прэзідыума ВРН С. Юхніцкі і галоўны рэдактар часопіса «Русский Голос» — П. Юр'еў.

З дакладам на тэму культурна - асветнай дзейнасці БГ-КТ, выступіў старшыня прэзідыума ГП Аляксандр Давідзюк.

— «Зусім няпраўдай — гаварыў старшыня — аказаліся думкі тых, якія гаварылі, што дзейнасць беларускай арганізацыі, якой з'яўляецца наша Таварыства, нікому тут у Польшчы непатрэбная, і што няма тут да гэтага ніякіх умоў».

Рэзультаты дзейнасці Таварыства на працягу няпоўных 2 гадоў, сведчыць аб тым, што яно з'яўляецца неабходным у жыцці беларускага насельніцтва Польшчы.

Арганізацыйная дзейнасць Таварыства ўсё пашыраецца. Сарганізавана 24 самадзейных мастацкіх калектываў — у тым 6 харавых, 3 танцавальных, 10 — драматычных і 3 — дэкламатарскія. Гэтыя калектывы далі 53 выступленні, на якіх прысутнічала каля 20.000 гледачоў.

Дзякуючы ім, насельніцтва нашай краіны мае магчымасць пазнаёміцца з нашай прыгожай беларускай культурай, што непасрэдна прычыняецца да ўмацавання добрага сужыцця і дружбы паміж палякамі і беларусамі.

Пасля даклада вывязаліся гарачыя спрэчкі ў якіх узяло ўдзел 20 чалавек.

Спрэчкі адбываліся вакол чатырох асноўных праблем адносна дзейнасці Таварыства:

1. Характар гурткоў БГ-КТ.
2. Асветна - культурныя справы.
3. Эканамічныя справы.
4. II З'езд БГ-КТ.

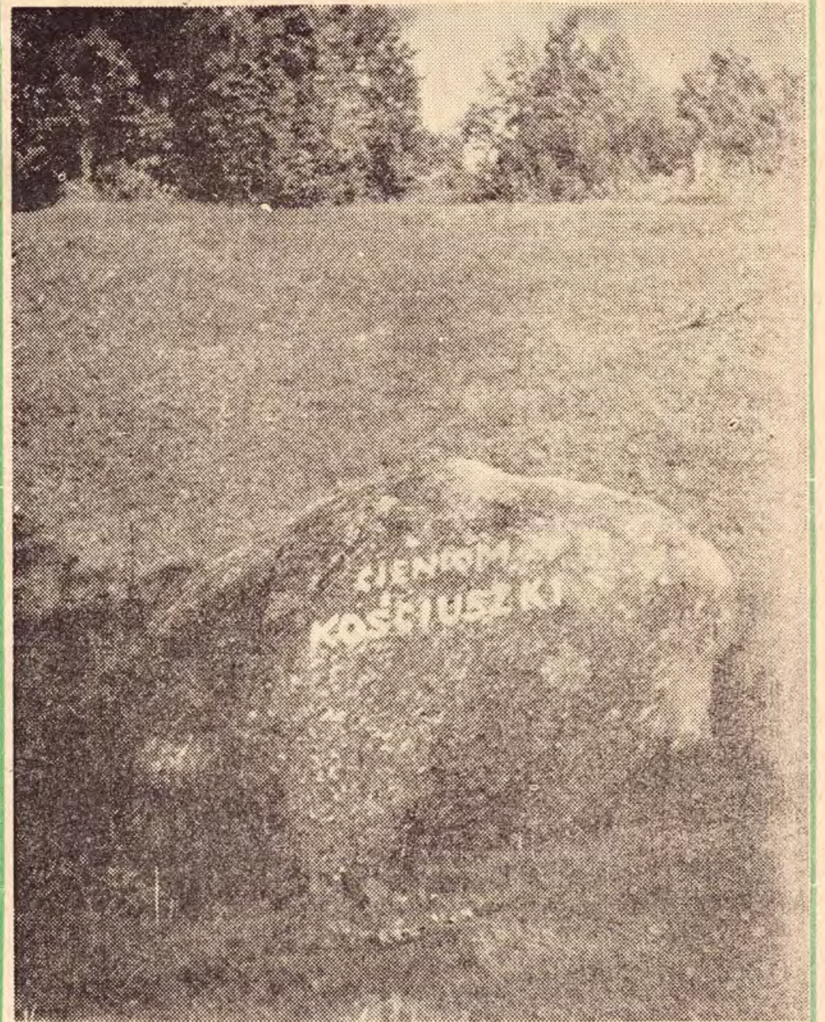
Прысутныя дайшлі да вываду, што дагэтуляшні характар працы гурткоў БГ-КТ не здаў экзамену. Замест таго, каб арганізаваць грамадска - культурную дзейнасць у асяроддзях, некаторыя гурткі сталіся нейкімі адміністрацыйнымі ўладамі, праца якіх абмяжоўвалася толькі да рэгістрацыі членаў Таварыства.

— Трэба нам, — гаварыў Барыс Нікіцюк з Гайнаўкі. — працу гурткоў накіраваць на арганізаванне гурткоў мастацкай самадзейнасці і развіццё народнай творчасці сярод насельніцтва.

І гэта вельмі слушна. У нас-жа ёсць вельмі многа таленавітых самародных мастакоў. Чаму-б не заапекавацца імі Таварыству і не даць магчымасці ўсебаковага развіцця ў гэтым напрамку.

Гэтыя вельмі слушныя прапановы знайшлі месца ў пастанове II-га Пленума ГП БГ-КТ, якая забавязвае ГП да шырэйшага арганізавання такіх гурткоў Таварыства, якія будуць займацца мастацкай самадзейнасцю і народнай творчасцю. Дзеля рэалізацыі гэтай прапановы Пленум забавязаў ГП сарганізаваць Культурна - асветную камісію, якая будзе непасрэдна кіраваць працай гурткоў. Пастанова забавязвае ГП паклікаць да жыцця Арганізацыйна - прапагандовую камісію, якая будзе займацца масавай арганізацыяй гурткоў і папулярызацыяй Таварыства сярод насельніцтва краіны.

(Працяг на стар. 2)

У маляўнічай мясцовасці ля вёскі Залессе на Смаргоншчыне (Маладзечанская вобласць), сярод квітнеючага поплава ляжыць вялікі камень. На ім выбіты па-польску два словы:

Cieniom Kościuszki

Згодна з паданнямі праз гэтыя мейсцы калісьці праходзілі атрады польскага войска, якімі камандаваў слаўны генерал Тадэуш Касцюшка. Тут, паблізу рэчкі, войскі спыніліся на прывал і сам палкаводзец адпачываў, седзячы на камені.

На гэтым здымку вы бачыце яго — камень, сведку падзей таго часу. Фота — А. Траяноўскі

Насельніцтва Гайнаўскага павета рыхтуецца да святкавання 40 гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі

Дзеля таго, каб добра спапулярызаваць сярод насельніцтва значэнне Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, у мінулым месяцы па ініцыятыве КП ПЗПР у Гайнаўцы паклікана да жыцця Павятовы камітэт святкавання Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Камітэт, старшынёй якога з'яўляецца сакратар КП ПЗПР — Кастусь Ляшчынскі, распачаў у павеце шырокую дзейнасць. Перш за ўсё навязана сувязь з удзельнікамі Кастрычніцкай рэвалюцыі і былымі чырвонаармейцамі, якія бралі ўдзел у разгроме контррэвалюцыі, а цяпер жывуць у Гайнаўскім павеце. Ёсць іх каля 30 чалавек.

Праз мясцовыя радыёвузлы ўдзельнікі рэвалюцыі перадаюць насельніцтву свае ўспаміны з гарачых Кастрычніцкіх дзён.

Камітэт арганізуе таксама сустрэчы ўдзельнікаў рэвалюцыі з рабочымі прадпрыемстваў і сялянамі павета, дзе старыя ветэраны расказваюць аб незабыўных кастрычніцкіх падзеях.

У гэтым месяцы намечана сустрэча з жыхарамі Нарвы, дзе са сваімі ўспамінамі выступіць былы матрос «Аўроры» — Мартынюк, былы чырвонаармеец Ціхон Трафімюк і былы ўпоўнаважаны ад штаба Ф. Дзержынскага па справах арганізацыі народнай міліцыі ў Нарве ў 1920 годзе — Кастусь Смактуновіч.

Падобныя сустрэчы адбудуцца ў Чыжах, Кляшчэлях, Белавежы і Чарэмсе.

6 кастрычніка адбудзецца ў Гайнаўцы сустрэча ўсіх удзельнікаў Кастрычніцкай рэвалюцыі і былых членаў КПЗБ, пражываючых у павеце з членамі бюро КП ПЗПР, сакратарамі КВ ПЗПР, галоўным рэдактарам «Нівы» і «Газеты Беластоцкай».

Павятовы камітэт святкавання Кастрычніцкай рэвалюцыі выдаў адозву да насельніцтва павета з заклікам прыняцця перадкастрычніцкіх працоўных абавязацельстваў. Як першыя на гэтую адозву адклікнуліся працаўнікі ЗСДД.

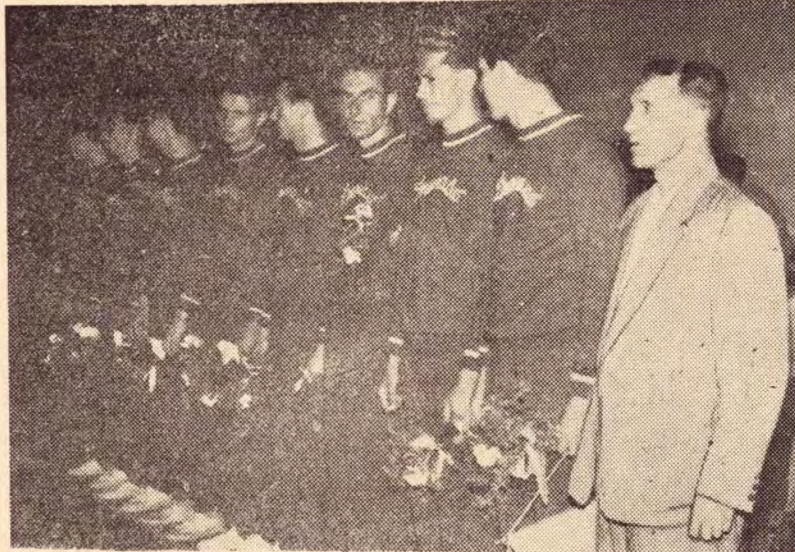
У гэтым месяцы намечана арганізаваць пры КП выстаўку прысвечаную Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Пры КП ПЗПР сарганізавана таксама спецыяльныя семінары, на якіх партыйныя актывісты павета знаёмяцца з міжнародным значэннем Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Ва ўсіх школах і гарцэрскіх арганізацыях павета адбудуцца ў гэтым месяцы спецыяльныя вечарынкі, прысвечаныя Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Варта, каб і другія паветы ўзялі прыклад з Гайнаўкі і добра падрыхтаваліся да святкавання 40 гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. (вб)

3:0 — 3:1

У мінулую суботу і нядзелю ў Беластоку адбыліся таварыскія сустрэчы па валейболу паміж камандамі «Дынама» — Масква і «Гвардыя» — Беласток.

Абедзве сустрэчы закончыліся перамогай масквічоў (3:0; 3:1).

На здымку: каманда «Дынама». Фота — П. Сіповіч

Новы беларускі матацыкл

Як паведамляе «Калхозная праўда», у эксперыментальным цэху Мінскага мотавеласіпеднага завода паявілася доследная партыя новых машын. Абцякальныя формы іх, уманцiраваныя ў руль фары, плаўныя абрысы ў спалучэнні з нізкай пасадкай надаюць матацыклам прыгожы, імклівы выгляд.

«М—101» так называецца новая мадэль матацыкла, створаная калектывам прадпрыемства ў гонар 40-годдзя Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Па ідэі канструктараў яна павінна ўвасабіць апошнія дасягненні гэтай галіны прамысловасці і разлічана на масавага спажыўца.

Матацыклы «М—101» адносяцца да класа машын з рабочым аб'ёмам цыліндраў да 250 кубічных сантыметраў. Двухцыліндравы рухавік развівае магутнасць у 60 конскіх сіл і патрабуе ўсяго 3,3 літра гаручага на сто кіламетраў шляху. Машына развівае скорасць у 110 кіламетраў у гадзіну. Вага яе мінімальная для свайго класа — 130 кілаграмаў.

У канструкцыі матацыкла ўжыт рад канструктыўных наваўвядзенняў. Асабліву цікавасць мае так званае шарыкавае ўключэнне ў каробцы перадач. Сутнасць яго заключаецца ў тым, што ўсе шасцярні знаходзяцца ў нясынным зачапленні, а тая ці іншая пара ўключаецца, дзякуючы ўвядзенню спецыяльнага шарыка - ўкладыша. Гэта дазваляе вадзіцелю пераключаць скорасці простым націсканнем кнопкі, устаноўленай на рулі. У сістэме электраабсталявання ўжыт пераменны ток, што стварае дадатковыя выгоды ў эксплуатацыі.

У выпадку неабходнасці машына можа быць выкарыстана разам з каляскай.

57 год настаўнікам

Кірыла Трафімюк ўжо 57 год вучыць і выхоўвае дзяцей. Больш як поўстагоддя жыцця аддаў ён школе, дзецям, любімай справе. Кірылу Трафімюку — настаўніку сямігадовай школы ў вёсцы Новакорнін (Гайнаўскі павет) 79 год. Сівенькі, як голуб дзядуля, моцна сагнуўшыся, штодзённа ідзе ў школу, каб вучыць чытаць і пісаць самых найменшых школьнікаў, а менавіта I і II класы.

Настаўнік, Кірыла Трафімюк з'яўляецца выкладчыкам беларускай мовы, умела прывівае любоў да свайго роднага слова, да свайго народа. Апрача таго, вядзе ён лекцыі спеву.

Настаўнік Кірыла Трафімюк задушэўна і разам з тым патрабавальна падыходзіць не толькі да дзяцей, але і да ўзрослых. Здабыў сабе паважанне і любоў з боку ўсяго настаўніцкага калектыву сваёй школы, а таксама і ўсіх жыхароў вёскі Новакорнін.

М. Х.

Гайнаўскі аддзел БГ-КТ арганізуе літаратурны вечар

У гэтым месяцы Гайнаўскі Аддзел БГ-КТ арганізуе літаратурны вечар, прысвечаны 40 гадавіне Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. (вб)

Насустрач Вялікага Кастрычніка

Цэлы паступовы свет рыхтуецца да сустрэчы 40-ой гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі, рэвалюцыі, якая запачаткавала новую эру ў гісторыі, вывяла шматлікія народы на шырокі шлях шчаслівага жыцця. Дзякуючы Вялікаму Кастрычніку і польскі народ, а таксама ўсе нацыянальныя меншасці, пражываючыя ў межах адной краіны — Народнай Польшчы, могуць сёння супольна будаваць сваё шчасце і смела глядзець у светлую будучыню народаў.

Кожны, каму толькі дарагі вялікі кастрычніцкі пераварот і яго заваёвы — соцыялістычнае будаўніцтва, стараецца як мага лепш прывітаць Вялікую гадавіну.

У сувязі з 40-ой гадавінай рабочыя нашай краіны падымаюць вытворчыя абавязацельствы. Навуковыя працаўнікі рыхтуюць да друку працы прысвечаныя рэвалюцыі і ўмацаванню дружбы паміж польскім і совецкім народамі. Адной з найбольш цікавых навуковых прац будзе пяцітамовы зборнік дакументаў да гісторыі польска-совецкіх адносін, першы том якога, звязаны з кастрычніцкімі падзеямі незалоўга выйдзе з друку.

Надзвычай цікава мающа праходзіць цэнтральныя святочныя праграмы, якіх падрыхтоўкай кіруе Галоўнае Праўленне Таварыства польска - совецкай дружбы. Згодна з гэтымі праграмамі ад 3-га да 10-га лістапада адбудзецца X юбілейны кінофестываль у якім на экранах многіх кінотэатраў ва ўсіх нашых гарадах можна будзе ўбачыць шмат цікавых совецкіх фільмаў.

З фабулярных фільмаў увойдуць на экраны фільмы «Навагодняя ноч», «Сорак першы», «Малы герой», «Пад хмарамі» і фільм панарамічны «Пролаг».

Убачым таксама цікавыя дакументальныя фільмы як: «Ленін», «Маякоўскі», «Выстаўка Дрэздэньскай галерэі карцін», «На вяршынях Паміра» і «Сабор Васіля Блажэннага».

Памяталася таксама і аб наймалодшым пакаленні, якому прысвечаны дзіцячыя фільмы: «Цудоўнае падарожжа», «Брыкае куранятка» і «Мільён у мяшку».

З фабулярных фільмаў будуць паўтораны ў святочныя дні «Ленін у Кастрычніку» і «Ленін ў 1918 годзе».

У фільмавую праграму ўвойдуць цікавыя конкурсы з яшчэ больш цікавымі ўзнагародамі. На час кінофестывалю прадбачаны прыезд да нас у Польшчу рэжысёраў і акцёраў выступаючых у фестывальных фільмах.

Галоўнае Праўленне Таварыства польска-совецкай дружбы і Федэрацыя Клубаў Вузкай Стужкі, сарганізавалі конкурс на найлепшы коратка-метражны фільм звязаны з Кастрычніцкай рэволюцыяй і традыцыямі дружбы паміж польскім і совецкімі народамі.

Цэнтральны фільмавы архіў у Маскве прыедзе да нас у Польшчу з цікавай выстаўкай «40 год совецкай кінематаграфіі».

Арганізатары праграм падумалі таксама і аб тых, якія цікавяцца гісторыяй і мастацкай літаратурай. Прадбачаны тут прыезд совецкіх рэволюцыянераў, якія сустрэнуцца з насельніцтвам Беластока, Лодзі і Катавіц — гарадоў, у якіх ў часе Кастрычніцкай рэволюцыі паўсталі Советы рабочых і сялянскіх дэпутатаў.

Прыедзе таксама да нас, у Польшчу, вялікі совецкі пісьменнік, аўтар вядомай усім кнігі «Ціхі Дон» — Міхась Шолахаў. А ўжо напэўна найбольш зацікавіць, асабліва нас беларусаў, тое, што ў 40-ую гадавіну Кастрычніцкай рэволюцыі маецца прыехаць да нас, вялікі беларускі паэт, Максім Танк, які да 1939 года жыў у Польшчы.

ВІКТАР ШВЕД

По старонках друку

„Владзімір III — законная ўлада Расіі”

Гэткай сенсацыі даўно мы не чулі. Трудна проста сабе ўявіць, каб на 40-вым годзе пасля Кастрычніцкай рэволюцыі знаходзіліся яшчэ людзі даказваючыя, што народная ўлада ў СССР неправамоцная. Аднак аказваецца такія арыгіналы ёсць. Арыгіналы не таму, што выказваюць арыгінальную думку, а таму што ўсё-ж такі гэта рэдкі тып чалавека.

Як паведамляе «Комсомольская Правда» у рэдакцыю прыйшоў ліст амерыканскага студэнта і рабочага Чарльза Уінгенбэча, у якім той выказаў свае погляды на жыццё ў СССР і ЗША. Між іншым у гэтых поглядах Чарльз Уінгебэч «адкрыў» нам вочы на законную ўладу ў СССР. Не будзем затрымоўваць увагу чытача над іншымі поглядамі амерыканскага студэнта, на якія дае адказ рэдакцыя «Комсомольской Правды», заняло-б гэта шмат месца, а абмяжуемся толькі да «Владзіміра III» — на наш погляд сенсацыі не з гэтай зямлі.

«Многа — многа год таму ў Расіі быў цар. Народ скінуў яго і стварыў новае грамадства, дзе да ўлады прыйшлі людзі з народа, такія-ж рабочыя і сяляне, як і тыя, што высока ўзнялі іх. За сорак год, прайшоўшых з той пары, мы ўжо й перасталі думаць аб скінутым доме Раманавых, калі-б вось не гэтае вашае пісьмо, дзе вы пішаце, што законнай уладай Расіі, на ваш погляд з'яўляецца дзесь існуючы яшчэ адпрыск дома Раманавых «Владзімір III». Вы даставілі нам гэтай весткай некалькі вясёлых хвілін і напамянулі аб тым, што дзесь, якіясь людзі вядуць яшчэ лік неіснуючым рускім каронам, называюць сябе царамі, імператарамі, пры гэтым нават незразумела, чаму цяперашні «цар» з'явіўся адразу Владзімірам III: у Доме Раманавых, на колькі нам вядома, не было ні аднаго Владзіміра да 1917 года. Чаму-ж адразу трэці? Ці за сорак год памерла ўжо толькі «цароў»? Ці, магчыма, дзесь адбываюцца якіясь «палацавыя» перавароты? Усё гэта, зразумела, вельмі цікава, але далёка ад нас».

Так адказвае амерыканскаму студэнту «Комсомольская Правда». Мы таксама адказалі-б. Сапраўды, як гэта далёка. І якія ж гэта дзіўныя людзі, што не вераць фактам.

Даследнік

З II-га Пленума БГ-КТ

(Працяг са стар. 1)

Справы асветы і культуры былі адным з асноўных тэм спрэчак.

Ёсць яшчэ на Беласточчыне ў беларускіх вёсках школы, у якіх дагэтуль няма беларускай мовы.

Пленум забавязаў ГП звярнуцца да Міністэрства асветы і Камісіі па справах нацыянальных меншасцей пры ЦК ПЗПР з просьбай аб выданні адпаведнага аўтарытатыўнага загаду да аддзелаў ВРН і ПРН, каб беларуская мова, уведзеная прынамсі, як прадмет, была абавязковай ва ўсіх пачатковых, сярэдніх, агульнаадукацыйных і прафесіянальных школах, знаходзячыхся ў беларускіх асяродках.

Пастанова Пленума забавязвае таксама ГП звярнуцца да ЦК ПЗПР з просьбай, каб пасады рэферэнтаў па справах нацыянальнага школьніцтва пры Міністэрстве асветы і адпаведных рэферэнтаў пры ВРН і ПРН, былі абсаджаны людзьмі, якія ведаюць праблемы беларускай асветы і беларускую мову. Толькі такія людзі змогуць наладзіць хвалюючыя справы і добра пакіраваць развіццём беларускай асветы.

Многія з прысутных на Пленуме забіралі голас у справе эканамічнай адсталасці Беласточчыны, а асабліва паветаў у якіх пражываюць беларусы.

Пленум пастанавіў паклікаць пры ГП эканамічную камісію, якая даследуе магчымасці актывізацыі эканамічнага жыцця сярод беларусаў, праз выкарыстанне мясцовай сыравіны. Дзеля практычнай рэалізацыі гэтай пастановы эканамічная камісія забавязана знайсці магчымасці атрымання фінансавых сродкаў.

У заключэнні Пленум пастанавіў як найхутчэй прыступіць да падрыхтоўкі II-га З'езду БГ-КТ.

ВБ

СПОРТ

БЕЛАРУСЫ — ЧЭМПІЁНЫ РУМЫНІІ

На нядаўна адбыўшымся у Бухарэсце чэмпіанаце Румыніі па лёгкай атлетыцы, паспяхова выступілі беларускія спартсмены. Кідальнік, заслужаны майстар спорта М. Крываносаў кінуў молат на 65 метраў 91 сантыметраў і стаў чэмпіёнам Румыніі.

Чэмпіёнкай Румыніі стала таксама беларуска, Т. Аўрамава. Яна заваявала дзве залатыя медалі, у бегу на 400 і 800 метраў.

СУСВЕТНЫ РЭКОРД БЕЛАРУСКІХ ПАРАШУТЫСТАК

Нядаўна на адным з аэрадромаў Беларусі, група спартсменак — парашутыстак зрабіла скачок з рэактыўнага самалёта з вышыні каля 8.000 метраў. Існуючы з гэтай галіны спорту сусветны рэкорд, які належаў чэшскім парашутысткам, быў перакрыт прыкладна на 1.600 метраў.

БЕЛАРУСКІ АСІЛАК — ЧЭМПІЁН ЕЎРОПЫ

На нядаўна адбыўшымся ў Катавіцах чэмпіанаце Еўропы па цяжкай атлетыцы, выдатна выступіў у цяжкай вазе беларускі асілак Яўгень Новікаў. Ён заняў першае месца, паказаўшы ў суме трохборства 480 кілограмаў Яўгень Новікаў заваяваў залаты медаль чэмпіёна Еўропы. У жыме беларускі штангіст узяў вагу 170 кілограмаў. Гэта новы рэкорд СССР.

Наш каментарый

Што чуваць на Блізкім Усходзе?

У сучасны момант увага ўсяго свету, галоўным чынам накіравана на Сірыю. ЗША ужо два разы змянялі сваю палітыку адносна Сірыі. Пачаткова ЗША абвінавачвалі Сірыю за комунізм і падрыхтоўку агрэсіі супраць яе суседніх дзяржаў. Амерыканцы, быццам ратуючы ад агрэсіі Турцыю і Ліван пачалі ствараць варожую атмасферу вакол Сірыі. У хуткім часе сталі дастаўляць Іярданіі сваю зброю, а ва ўсходні раён Сярэдземнага мора выслалі свой VI ваенна - марскі флот і згодна з дактрынай Эйзенхаўэра рыхтаваліся да ўзброенай інтэрвенцыі ў Сірыі.

Аднак, калі ўсё гэта стала ствараць небяспеку новай вайны — тады Далес выступіў з заявай, што ён не бачыць патрэбы стасаваць дактрыну Эйзенхаўэра ў адносінах да Сірыі. Такім чынам ўсе захады ЗША праваліліся, але цяпер хоць у іншай форме, аднака-ж усёроўна атакуюць Сірыю. Пасля няўдачлівага загавору на сучасны сірыйскі ўрад, пасля паездкі сірыйскай урадавай дэлегацыі ў СССР і заключэння совецка - сірыйскага дагавору націск амерыканцаў яшчэ больш узмоцніўся. ЗША імкнуцца ліквідаваць сучасны сірыйскі ўрад, які праводзіць незалежную палітыку, а стварыць такі ўрад, які прыме дактрыну Эйзенхаўэра і парве заключаныя мірныя суадносіны Сірыі з СССР. І тут ЗША вырашылі стварыць эканамічную блакаду вакол Сірыі. Як вядома, для Сірыі вялікае значэнне мае экспарт пшаніцы, якую дагэтуль купляла Італія. І ЗША, ведаючы аб гэтым, сталі давозіць Італіі сваю пшаніцу, і да таго па цане карыснай для Італіі.

У выніку таго Сірыя апынулася ў клапатлівых абставінах. Але СССР прыйшоў з дапамогай. Купіў ад Сірыі ўсю пшаніцу, апрача таго даў вялікую пазыку і абавязаўся пабудаваць у Сірыі патрэбныя ёй важнейшыя прадпрыемствы. Такім чынам і на гэты раз не пашанцавала ЗША. Вырашылі яны ізноў вярнуцца да ваенных пагрозаў.

Сірыя мае суседзяў, якія сядзяць ў кішэнях ЗША. І вось ЗША намерыліся выкарыстаць іх да барацьбы з Сірыяй — перамагчы яе чужымі сіламі, шляхам збройнай інтэрвенцыі.

Паўстала праблема, каго тут выкарыстаць да вдзяйснення намераў? Найбольш ахвоты праявіў Ізраіль. Але выкарыстанне Ізраіля было-б не на руку амерыканскім імперыялістам, бо як вядома, ненавідзяць яго іншыя краіны Блізкага Усходу і калі-б распачалася вайна паміж Сірыяй і Ізраілям — магло-б замацавацца адзінства арабскіх дзяржаў, да чаго ЗША не хочуць дапусціць. У сувязі з гэтым амерыканцы звярнуліся да Турцыі. Турэцкі ўрад з вялікай ахвотай вырваўся дапамагчы ЗША, але гэтыя гарачыя парывы ўстрымаў ліст старшыні Совета міністраў СССР Булганіна, накіраваны да прэм'ера Турцыі Мендэльса. Пасля таго Турцыя адказалася ад агрэсіі на Сірыю. ЗША звярнуліся да Ірака, Лівана і Іярданіі, але і яны, хоць не вельмі прыхільна адносяцца да Сірыі, аднак адкінулі прапанову ЗША. Мала таго, арабскія дзяржавы прычынілі шмат клопату ЗША.

Калі пасланец Эйзенхаўэра — Гендэрсон вярнуўся з Блізкага Усходу і заявіў, што арабскія дзяржавы занепакоены ўнутраным становішчам у Сірыі — тады не прайшло тры дні, як пасыпаліся заявы ўрадаў гэтых краін, што гэта хлусня і што яны лічаць палітыку Сірыі, яе ўнутранай справай. Апрача таго пасол Арабіі Саўдыйскай у Дамаску зларжыў заяву ад імя караля Саўда, што калі на Сірыю нехта нападзе — дык Арабія Саўдыйская прыдзе з выдатнай дапамогай.

Такім чынам амерыканцам план ізноў няўдаўся.

Калі міністр замежных спраў СССР, Грамыка заявіў, што ажыццяўленне планаў амерыканскіх імперыялістаў на Блізкім Усходзе магло-б пераўтварыцца ў III Сусветную вайну — намеры ЗША адносна авалодання Сірыяй яшчэ больш аслаблі. Заява Грамыкі адбілася моцным рэхам ва ўсім свеце і сустрэлася з прыхільнасцю ўсіх народаў Блізкага Усходу. Яны лічаць яе перасцярогай ад авантуры.

Трэба сказаць, што пазіцыя ЗША моцна пахіснулася, міжнародная напружанасць слабне не толькі ў Еўропе, але і на Блізкім Усходзе.

МІХАСЬ НАСОВІЧ

Размаўляем з удзельнікамі Кастрычніцкай Рэволюцыі

У Будзённага

Падчас першай сусветнай вайны мае бацькі (а разам з імі і я) пераехалі ў Царыцынскі раён і там пасяліліся ў невялічкай вёсачцы. Маючы няпоўных 18 гадоў я ахвотнікам пайшоў бараніць Царыцына перад Дзянікінам, які рыхтаваў на Маскву сваю генеральную афензіву.

Па нейкім часе мяне назначылі ў полк кавалерыі, а ў 1919 г. у VI конную дывізію Будзённага.

Нашу дывізію накіравана пад Варонеж даваць адпор наступаючым атрадам кавалерыі Шкуры і Мамонтава. Па сённяшні дзень чую ў вушах словы Будзённага заклікаючыя да разграмлення Дзянікіна.

Быў кастрычнік 1919 г. Снежная завіруха заносіла свет туманамі снегу. Шостая конная дывізія рыхтавалася да контратакі ў кірунку станцыі Касторная (непадалёку Варонежа), дзе размясціліся галоўныя сілы контррэволюцыі.

Памятаю, як-бы сёння гэта было, падрыхтоўку да бою. Некаторыя спяшалі, сядлалі коней, іншыя ізноў нервова зацягваліся дымам папяросаў. Дзесці паблізу лілісь меладыйныя песні.

Праходзілі гадзіны. Я выцер свайго гнядога, зашпіліў папругі, пагладзеў на шаблю. Няспынна грымела кананада артылерыі папярэджваючая атаку Мамонтава. У галаве мітусіліся думкі, каб як найхутчэй, як найхутчэй.

Чаканне горш чалавека мучыць чым бой.

Раптам на маім плячы спачыла цвёрдая рука і пачуўся спакойны голас: «гатовы, таварыш?»

— Гатовы, таварыш камандзір — адказаў я гадцягваючыся на смірна.

— Шабля вострая, паляцяць макаўкі белых. Пакажам ім, дзе ракі зімуюць.

Будзённага любілі і шанавалі ўсе кавалерысты. Салдаты абступілі яго кругом і распытвалі, што робіцца на фронце. Будзённы выняў з кішэні капшук з махоркай і частаваў кавалерыстаў.

— Не хопіць цэлай сямейцы — зажартаваў нехта з салдатаў. Будзённы зацягнуўся дымам і дакладна, кароткага гаварыў аб становішчы Чырвонай арміі на фронце.

— Трэба разграміць Мамонтава — галоўную стаўку контррэволюцыі, узяць вакзал Касторная — вось наша баявая задача.

Будзённы размаўляў з намі, як роўны з роўным. Тымчасам артылерыя прыціхла.

— На конь! — пала каманда. Усе рушылі скокам. Кулямётчыкі на чале, а за імі доўгім шнурам расцягнута дывізія.

У воддалі, як з імглы высоўваліся сілуэты казачай лавы.

— Кулямётчыкі наперад! — пачуўся голас камандзіра.

Прайшло некалькі секунд і, калі чорная лава набліжылася на адлегласць выстралу — пасыпаўся агонь, залп адзін, другі, трэці.

Станковыя кулямёты грэлі без перарыву.

Кулямётны агонь затрымаў казацкую лаву. Спалоханыя, сталі адступаць.

— «Урррa! У пагоню!»

— «За рэволюцыю!», «За зямлю!», «За свабоду і мір, смерць белым!» — няслося ва ўсе бакі.

Прыйшлося мне бачыць, як казак выбіў шаблю раненаму кавалерысту, але той не маючы іншай зброі кінуўся яму на плечы, сцягнуў на снег і задушыў. Я скінуў з сядла аднаго, другога, аж тут раптам белагвардзейскі афіцэр намерыўся проста на мяне, нашчасце ўпору прыгнуўся і варожая шабля з вострым свістам прарэзала паветра, але тут я павярнуўся і так пачаставаў ворага, што той кулём паваліўся з сядла.

Так праз некалькі гадзін ішоў заўзяты бой. Снег быў чырвоны ад людской і звярынай крыві, а поле засланае трупамі. Кавалерыя генерала Мамонтава была разбітая. Чырвоныя кавалерысты — героі занялі важную вузлавую станцыю праз якую праходзілі паязды з Данбаса, Курска і Варонежа на Маскву. На станцыі здабылі мы бронепаязды, танкі, гарматы, станкавыя кулямёты, шмат патронаў і ўзялі ў палон некалькі тысяч белагвардзейцаў.

Пасля таго яшчэ доўга не зыходзілі мы з коней і не хавалі шабляў — усе яшчэ змагаліся з белагвардзейскімі атрадамі. Перайшоў я каля 11 тысяч кіламетраў баявога шляху. Каля 40 разоў прымаў удзел у баях з белагвардзейшчынай.

Гэтак вобразна і захапляюча расказвае Ціхон Трафімюк аб памятных днях абароны Кастрычніцкай Рэволюцыі перад контррэволюцыяй.

Ціхон Трафімюк — энергічны хоць ужо немалады чалавек. Жыве ён цяпер у вёсцы Клейнікі, Гайнаўскі павет, і разам з сям'ёю працуе на адзінаццацігектаровай гаспадарцы.

Гутарку правёў
Б. Нікіцюк

О. Г. Вярэйскі: Кашэвой — атаршчык. 1952. М. А. Шолахаў. «Ціхі Дон».

Рэстаўрацыя архітэктурных помнікаў Крэмля

Як паведамляе ТАСС за апошні час у Крэмлі праведзены вялікія рэстаўрацыйныя работы. Абноўлены фасады старадаўніх церамоў, Успенскага і Архангельскага сабораў, раскрыт і адноўлен незвычайны жывапіс у Благавешчанскім саборы, які належыць кісці вялікіх рускіх мастакоў Андрэя Рублёва і Феафана Грэка.

Цяпер брыгады майстроў-чырвонадрэўшчыкаў спецыяльнай навукова - рэстаўрацыйнай майстэрні Ленінградскага горвыканкома працуюць у Вялікім Крэмлёўскім палацы. Яны рэстаўруюць унікальны інкруставаны паркет у Георгіеўскай зале, які быў зроблен больш ста год назад па малюнку вядомага рускага жывапісца і археолага Ф. Г. Солнцава.

Паркет Георгіеўскай залы. выраблены з 26 парод каштоўнага дрэва, складанасцю і прыгажосцю малюнка, напамінае велізарны дыван. Для яго абнаўлення совецкія спецыялісты выкарыстоўваюць цяпер якраз такія-ж пароды дрэва — айчынны бук, клён арэх, чынару, светла-карычневы і цёмны індыйскі палісандр, цвёрдае, як костка, густа-чорнае эбенавае дрэва і чырвоны падук, прывезены з Афрыкі.

Рэстаўруецца таксама багата інкруставаны паркет у Владзімірскай зале і ў аван-зале. Узоры «драўляных дывуноў» выконваюцца у поўнай адпаведнасці з чарцяжамі, што захаваліся.

Завяршаецца рэстаўрацыя старажытнага сабора «Дванаццаці апосталаў» і Патрыяршых палат, пабудаваных у 1635 — 1656 гадах рускімі майстрамі Анціпам Канстанцінавым і Бажэнам Агурцовым. Тут убраны ўсе пазнейшыя прыбудовы. Цяпер гэтаму старажытнаму збудаванню вернут яго першапачатковы знешні выгляд. Цяпер завяршаюцца работы ўнутры сабора. Амаль поўнасцю рэстаўрыраван найтанчэйшай разной работы іканастас, пакрыты пазалотай, абноўлен старажытны жывапіс, а сапсаваныя яго часткі адноўлены. Прыводзяцца ў першапачатковы выгляд Трапезная і Міраваранная палаты. Хутка гэты помнік стане такім, якім яго стварылі некалькі стагоддзяў назад рускія майстры

Змаганне за беларускую школу 5)

Справа беларускіх настаўнікаў

Сяляне стойка баранілі свае справы і не ўступалі. Тады, каб пазбыцца авантуры, трэба было абяцаць беларускую школу. Абяцаць, абяцалі, але высоўвалі новы праблем: знайсці адпаведнага настаўніка.

Праўда Цэнтральная Беларуская школьная рада, прадстаўляла ўладам сотні настаўнікаў адпавядаючых усім вымаганням, якія польскія законы ставілі настаўніку. Але кожны беларус, тым больш інтэлігент, які не выракся свайго народу быў «неблаганадзёжны». Улады выстаўлялі яму адмоўную рэпутацыю і не зацвярджалі на настаўніка. Гэткім чынам куратар Палескага ваяводства Вольбэк адкінуў усіх кандыдатаў, якіх яму прадстаўлена. Нават, калі адзін настаўнік беларус, які працаваў у польскай школе ў Лодзі і атрымоўваў неаднаразова пахвалы за добрыя вынікі працы, заявіў жаданне працаваць на «Крэсах», яму было з матывау палітычных адмоўлена.

Улады не агранічваліся да незацвярджэння настаўнікаў. Яны прымалі меры, каб настаўнікі самыя не згаджаліся вучыць у беларускай школе.

Дзісненскі інспектар пагражаў настаўніку Чэрапу суровымі карамі калі-б ён згадзіўся навучаць у вёсцы Малькавічы.

Паліцыя здзекавалася над настаўнікамі ў вёсцы Бабровічы, Валожынскага павета і над настаўнікамі з Гапкавіч і г. д. Наогул не соладка жылося беларускім настаўнікам. Міма здзекаў і шыканаў з боку ўладаў знаходзілася дастаткова ахвотных да працы і на ўсё гатовых, кваліфікаваных настаўнікаў.

Было сотні настаўнікаў, навучаючых у беларускіх школах у 1917—1922 гадах. Гэта былі пераважна беларусы, якія кончылі расейскія семінарыі і мелі кваліфікацыі не горшыя ад сучасных польскіх настаўнікаў. Яны пераважна сядзелі на вёсках без працы. Было звыш 200 настаўнікаў, скончыўшых віленскія настаўніцкія курсы, якіх адбылося пяць.

Калі Цэнтральная Беларуская школьная рада правяла рэгістрацыю непрацуючых беларускіх настаўнікаў — то на заклік яе адазвалася 628 настаўнікаў. Гэта быў яшчэ не поўны лік, а сведчыць аб гэтым можа факт, што з 200 настаўнікаў з кракаўскіх курсаў адклікнулася толькі каля 50.

Ясна, што недахоп настаўнікаў быў перашкодай у арганізаванні беларускіх школ. Дый за гэта мелі-б адказнасць улады. Яны зачынілі і семінарыі ў Барунах і Свіслачы і не дазволілі навет адкрыць прыватную семінарыю ў Вільні.

Характэрным для буржуазнай дэмакратыі было тое, што ўрад нават з пастановай сейма нічога сабе не рабіў. Яшчэ ў 1924 годзе на прапанову пасла Тарашкевіча сейм вырашыў стварыць Беларускую Дзяржаўную семінарыю. Гэта пастанова так і засталася на паперы, хаця неаднаразова ставілася ў сейме і яшчэ ў 1930 годзе ў бюджэт было ўстаноўлена сума 100.000 зл. на сарганізаванне семінарыі.

«Языковыя законы» прадбачылі ўтварэнне на абшарах Віленскага і Навагрудскага ваяводстваў польска - беларускіх семінарыяў, а пакуль гэта будзе здзейснена — увядзенне ў існуючых на гэтых абшарах семінарыях навучанне беларускай мовы. Аднак і гэта пастанова, як і цэлы языковы закон, засталася толькі на языку. Улады агранічыліся да навучання ў Настаўніцкай Семінарыі ў Вільні беларускай мовы. Не была гэта ўступка беларусам. Гэта было неабходнасцю для польскіх настаўнікаў, бо вядомыя былі прыклады, калі польскім настаўнікам прыходзілася паразумевацца з беларускімі дзяцьмі пры дапамозе перакладчыка.

В. С.

(Працяг у наступным нумары)

УЛАДЗІМІР ГАЙДУК

Дзе-ж тут пан?

— Скуль ты сам?
— Мужык я — з вёскі.
— Дзе-ж тут пан?
— Які? — Лазоўскі.

Ха-ха-ха! Хэ-хэ-хэ!
Такога ў нас няма. — Не?
— Ёсць Лазоўскі, ёсць мужык,
Рвана світка, лапці з лык.

Так, так, так!
— То ён прастак.
Дзе-ж тут пан?
— Які? — Дзямян.

Ха-ха-ха! Хэ-хэ-хэ!
Такога ў нас няма. — Не?
— Ёсць Дзямян — прасты каваль,
Рукі моцныя, як сталь.

Так, то так,
І ён прастак
— Дзе-ж панок?
— Які? — Зубок.

Ха-ха-ха! Хэ-хэ-хэ!
Такога ў нас няма. — Не?
— Ёсць Зубок і ён прастак.
Тэк, тэк, тэк! Так, так, так!

в. Тарнопаль
(Гайнаўскі павет)
1957 г.

Пад развагу жыхароў не толькі... Канюк

У 1954 годзе ў вёсцы Плёскі, Бельскі павет, хуліганы забілі на забаве чалавека. Зачыніліся за імі дзверы турмы, але не на доўга. Адзін з забойцаў — 18-цігадовы Пятро Туроўскі з Канюк, Бельскі павет, атрымаў тры гады турмы. Адсядзеўшы няцэлыя тры гады ўмоўна выходзіць з турмы. Відавочна турма на яго не мела вялікага ўплыву. Туроўскі вярнуўшыся ў сваю вёску, зноў пачаў піць самагонку і хуліганіць. Вакол яго, як «вопытнага» бандзюгі, сабралася адпаведная хеўра: 20-гадовы Аляксей Іванюк, 19-гадовы Рыгор Васілюк і 16-гадовы Мікола Мікалаюк — усе з Канюк.

Бацькі хуліганаў, гледзячы на іх «гульні» толькі патуралі ім. Спакойныя людзі стараліся абмінаць хеўру, не супярэчыць ёй. Гэта яшчэ больш разухвальвала хуліганаў.

28 жніўня г. г. пад вечар шайка пад кіраўніцтвам Пятра Туроўскага, напіўшыся самагонкі, пастанавіла разлічыцца з адным з «віноўных». Хуліганы прычаіліся за плотам. Змяркалася.

Якраз у гэты час вуліцай праходзіў Сцяпан Шумелюк, спакойны хлапец з Канюк. Хуліганы без усялякай прычыны накінуліся на яго. Пасыпаліся ўдары.

Прайшло некалькі хвілін. На вуліцы застаўся непрытомны, акрываўлены чалавек. У бальніцы лекар сцвердзіў трэшчыну чэрапа, зрушэнне мазгоў, пералом сківіцы і вельмі многа ран на ўсім целе.

Так маладога, здаровага хлапца на працягу некалькі мінут хуліганы зрабілі калекай.

Усіх іх, апрача маладятняга Мікалаюка арыштавана. За Пятром Туроўскім ізноў зачыніліся дзверы турмы.

* * *

Мы наведалі павятовага пракуратара ў Бельску. Пракуратар гаворачы аб росце злачынства ў павеце падае нам некалькі вельмі цікавых лікаў.

А вось яны:

У 1956 г. у Бельскім павеце было 2 забойствы, а ў першай палове г. г. ужо 6.

У 1956 г. налічана 22 бойкі (пасля якіх людзі пераважна заставаліся калекамі), а ў першай палове г. г. ужо аж 47.

Гэтая жахлівая статыстыка, толькі ў адным павеце, гаворыць сама за сябе.

Прычын росту злачынстваў у нашай дзяржаве ёсць вельмі многа. Гаварыў аб іх нам пракуратар у Бельску. Бачаць іх і іншыя людзі. Вельмі малыя кары ў параўнанні са злачынствамі, п'янства, малое зацікаўленне некаторых бацькоў выхаваннем дзяцей — вось некаторыя з прычын рэчаіснасці. А, што гэтак ёсць у сапраўднасці, за прыклад, можа паслужыць вёска Канюкі.

Гэтая вёска з даўных часоў славіцца бойкамі, а неаднойчы і забойствамі. У людзей акалічных вёсак нават злажылася такая пагаворка:

«Едзеш у Канюкі ў госці на возе, а вярнуцца можаш у труне».

Праязджаючага незнаёмага чалавека, дзеці неаднойчы абкідваюць каменьмі. Старэйшыя жыхары Канюк, глядзяць на гэта абыякава. Гэта ў іх «нармальная гульня дзяцей».

У Канюках ніводнае гасцяванне не адбудзецца без прысутнасці дзяцей.

Ох і шчаслівыя бацькі, калі такі шасцігадовы сыночак выцягнуўшы поўную шклянку 50-ці градуснай самагонкі нават не скрывіцца. А колькі весялосці пры гэтым, колькі гордасці за ўстойлівасць сына.

Чы-ж можна здзіўляцца, калі з такіх «устойлівых» сыночкаў вырастаюць такія галаварэзы, як Пятро Туроўскі?

Ці-ж няма ніякага спосабу, каб зменшыць усё ўзрастаючае злачынства сярод моладзі?

Думаем, што ёсць такі спосаб. Ды не адзін.

Нам здаецца, што адзін з такіх спосабаў можна было-б атрымаць пры спалучэнні большай адказнасці бацькоў за выхаванне сваіх дзяцей з адпаведным павялічэннем кар за злачынствы.

(в і а)

Сасіны, папраўцеся!

У вёсцы Сасіны (Бельскі павет) ёсць школа. У гэтым годзе Аддзел асветы ПРН, кіруючыся сваімі рацыямі хацеў зліквідаваць гэту школу. Калі даведаліся аб гэтым людзі ў вёсцы ўзнікла авантура.

— Хай школа застаецца ў нас — крычалі ўсе ў адзін голас і нават гразілі настаўнікам, думаючы, што гэта ўсё залежыць ад іх.

Школа ў Сасінах засталася — дзецям не трэба хадзіць аж у Снежкі.

У чацвер, вечарам — 26.IX. г. г. перад праваслаўным святам — настаўнікі наладзілі ў пакоі школы вечарынку. Гралі на гармоні, спявалі... Але, што гэта — хтосьці ў сцены школы кідае каменнямі?

Як пасля аказалася, група маладых аднавяскоўцаў уччўшы песні і музыку падыйшла пад школу і пачала кідаць брукоўцамі ў сцены і выкрыкваць грубыя словы.

Стыдайцеся, маладыя людзі! Што-ж вам кепскага зрабілі настаўнікі!?

(с. я.)

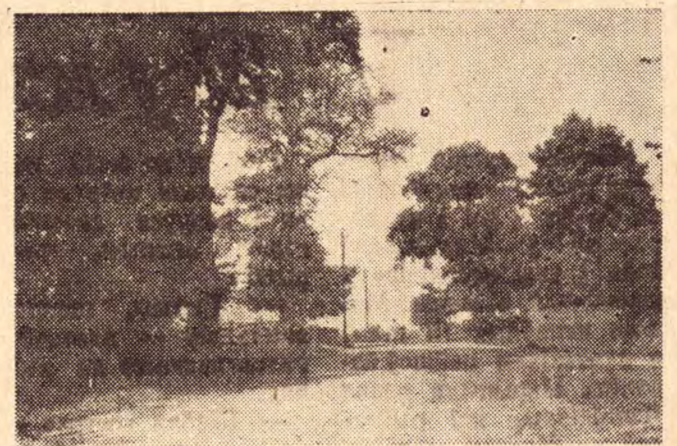
Клеймуем хуліганаў

У вёсцы Храбалы. Бельскі павет, хуліганы моцна пабілі Сцяпана Гліву.

Доктар прызнаў зрушэнне мазгоў, трэшчыну косці ў руцэ і зламанне ключыцы. Шмат часу пралежаў Гліва ў бальніцы.

Хуліганаў арыштавана і пасаджана ў турму. Аказваецца, што Уладзімір Якубяк, Міхась Семянюк — оба з Райска і Міхась Пячынскі з Пілік — гэта вядомыя на ўсю аколіцу налаговыя п'яніцы і задзёры. На забавах і вяселлях пастаянна пачыналі бойкі. Якубяка засуджана на тры гады турмы, а Семянюку і Пячынскаму дадзена па 2 гады турмы.

Людзі з Храбалоў і аколіц абураныя. Гавораць, што гэта надта малы прысуд за гэткія ўчынкі. За гэта трэба мацней караць хуліганаў.

Кляшчэлі, Гайнаўскі павет.

Вадаёмішча без вады

Ёсць шмат такіх выпадкаў, што калі пажарная каманда прыедзе на вёску гасіць пажар — дык не хапае вады, дзеля гэтага ў мінулым годзе выйшла пастанова Прэзідыума ВРН у Беластоку адносна будовы вадаёмішчаў у вёсках.

Вясною мінулага года Павятовае будаўнічае прадпрыемства — БПП у Саколцы, пачало будаваць вадаёмішча ў Поўднёвым Востраве. Пасля гэтага, як была выкапана патрэбнай велічыні яма, Сакольскае БПП ледзь за чатыры месяцы пабудавала цэментнае дно і сцены вадаёмішча. Восенню, мінулага года, Павятовая пажарная каманда наліла вадаёмішча вадою. Усе жыхары вёскі былі вельмі задаволены з таго, што на выпадак пажару ў вёсцы будзе чым гасіць. Але хутка страцілі веру ў карысць гэтага вадаёмішча, таму, што вада з яго за адну ноч уцякла ў зямлю.

Пажарная каманда з Саколкі яшчэ некалькі разоў прыязджала наліваць яго, але за кожным разам вада праз некалькі дзесяткаў гадзін уцякала.

Значыць праца і ўложаныя грошы не даюць карысці. Вёска і далей не мае вадаёмішча і на выпадак пажару могуць згарэць усе дзеравяныя будынкі вёскі, якія пакрыты пераважна саломай.

Чаму ўцякае вада з вадаёмішча? Таму, што пры пабудове цэментовых сцен не дадзена столькі гліны, колькі было прадугледжана ў плане.

У Поўночным Востраве справа з вадаёмішчам выглядзіць яшчэ «лепш». Нашы ўлады перасталі цікавіцца выкапанай ямай. Цікавяцца ёю толькі дзеці, якія з кожным днём усё больш і больш засыпаюць.

М. Х.

Разлічыліся з дзяржавай

У грамадзе Поўднёвы Востраў (Сакольскі павет) ёсць ужо шмат гаспадароў, якія ў 100 працэнтах выканалі свае абавязковыя пастаўкі збожжа, падатку, страхоўкі і заплацілі належнасць за электрыфікацыю.

Гаспадарамі гэтымі з'яўляюцца: Уладзімір Грыбок, і Панас Хомчык з Поўночнага Вострава, Іван Мацяеўскі і Павел Жамойда з Поўднёвага Вострава і іншыя.

М. Х.

АЛЯКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

(Партызанская хроніка) (4)

Свае ці чужыя? На курсе столькі гаварылася аб правілах канспірацыі, цішыні, а тут... Няўжо гэта партызаны? Будучы напагатове рушылі да вогнішчаў. Не паспелі прайсці некалькі крокаў, як з-за кустоў азвалася зразу колькі галасоў.

— Стой, хто ідзе?!

— Свае! — адказаў камандзір дэсанта.

— Пароль?

— Перамога!

— Адказ?

— Беларусь!

— Добра, свае!

— Парашутысты апусцілі аўтаматы і падыйшлі да людзей, стаячых у кустах.

— Што, таварышы, прыбываеце з свабоднай зямлі — азваўся адзін з партызанаў. — Добра, такіх, як вы, нам патрэбна чым пабольш. Прыбылыя з цікавасцю прыглядаліся сустрэчным партызанам. Паціснуўшы сабе рукі ўсе разам накіраваліся да агнёў, дзе ўжо круцілася некалькі дзесяткаў партызанаў. Стаяла там 8 фурманак, на якія грузілі скінутыя на парашутах мяшкі. Цэлай групай камандаваў афіцэр на кані. Убачыўшы парашутыстаў саскочыў з каня і пачаў радасна вітацца і распытваць пра жыццё на тылах, асабліва, пра Маскву, якая была яго радзімым горадам. Парашутысты распытвалі пра партызанскае жыццё ў якое ўжо ад сёння ўваходзілі.

Урэшце пазнаходзілі астатнія мяшкі, пагасілі вогнішчы, парашутыстаў пасадзілі на вузлы, як ганаровых гасцей і рушылі ў дарогу. Праехаўшы некалькі кіламетраў паказаліся хаты нейкай калоніі. На адзін з панадворкаў павярнула цэлая група. З хаты выйшлі партызаны.

— Ну, як, усё ў парадку? — спытаў афіцэр на кані.

— Так, таварыш капітан, ужо даўно чакаем — адказалі галасы.

Пайшлі ў хату.

Вокны былі заслоненымі, на сцяне капціла нафтавая лямпа, уздоўж стаялі два сталы багата застаўленыя ядою і напіткамі. Парашутысты прывіталіся з прысутнымі ў хаце, скінулі палявыя мяшкі і хацелі выняць свае запасы, але капітан, які прывёз іх, абурыўся не на жарты.

— Што гэта, таварышы, забываеце аб нашай славянскай гасціннасці? Вы-ж у нас госці і то яшчэ не абы якія.

Смяючыся і жартуючы ўсе расселіся за сталамі. Напоўнілі самагонкай шклянкі, стукнуліся і згодна з тагачасным звычаем першы тост выпілі за перамогу. Камандзір дэсанта маёр Хмяльцоў расказваў навейшыя весткі з Масквы. Партызаны гаварылі аб сваім жыцці.

Пасля некалькіх шклянак ў хаце зрабілася яшчэ весялей. Пачуліся старыя, блізкія сэрцу песні. Гарманіст расшпіліўшы гімнасцёрку «урэзаў» трапака. Адсунулі сталы, загрукацелі чобаты, што аж пыл пайшоў. Малы кірпаносы партызан спраўна ішоў у прыскоках.

Валодзя слухаючы і прыглядаючыся гэтаму ўсяму нахіліўся да аднаго партызана.

— Слухайце, таварыш — загаварыў — немцы сюды часам... ну, разумееце.

Партызан пакруціўшы вус з выжшасцю глянуў на Валодзьку.

— Эх, друг мой дарагі, сюды немцы? Тут-жа наш, партызанскі край, фрыцы сядзяць толькі ў гарадах. Далі ім тут перцу, што баяцца нас, як агню і ў далёкія лясныя вёскі нават і носа не паказваюць. Зрэшты пабудзеце ў нас, пабачыце.

Было ўжо позна, калі па-над адзінокім хутарам стала ціха. Валодзька лежачы на пахучым сене жаваў сцяблінку травы і ніяк не мог задрамнуць. Далёкая Масква, палёт, сустрэча з партызанамі, першыя ўражанні — усё гэта пад гарэлку здавалася дзіўным. Прагненні сталіся рэчаіснасцю, але ўсё-ж-такі да Бельшчыны было яшчэ далёка. Радам круціўся неаллучны Мішка штораз перакідаючыся з боку на бок.

— Не спіш? — спытаў Валодзя.

— Якась не морыць сон. Самагонка шуміць у галаве, ці што?

— Аб чым думаеш?

Крытычныя заўвагі аб беларускай філалогіі

Кожны, хто любіць беларускі народ, родную мову, хто вельмі хоча, каб гэтай мовай валодалі добра ўсе беларусы, будзе згодны з тым, што для развіцця нашай мовы, нашай асветы і культуры неабходна патрэбныя кваліфікаваныя педагагічныя кадры.

Нельга таксама не згадзіцца з тым, што гэтыя кадры рэдка растуць самародна, што іх трэба ўзгадаваць, выхаваць, адукаваць.

З мэтай адукацыі высокакваліфікаваных педагагічных і навуковых кадраў паўстала Кафедра беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце, якая распачынае новы год працы. Нармальным трыбам пойдзе жыццё студэнтаў другога курса, якія пасля летніх канікулаў прыступяць да працы з новымі сіламі і з шматлікімі ўражаннямі вывезенымі з Совецкай Беларусі, дзе нядаўна былі ў гасцях у сваіх сяброў.

Нажаль, зусім ненармальная сітуацыя зрадзілася на новым, першым курсе беларускай філалогіі. У практыцы аказалася, што больш чым двухсоттысячнае беларускае насельніцтва пражываючае ў Польшчы не змагло запоўніць 20 месц на першым курсе філалогіі. Калі Кафедра выступіла з прапановай, каб на новы, навучальны год прыняць толькі 10 асоб нам паказалася вельмі мала і крыўдна. Гэта сапраўды нямнога бяручы пад увагу колькасць беларускага насельніцтва і яго патрэбы ў галіне асветы і культуры.

У сувязі з гэтай прапановай у ГП БГ-КТ сказалі нам: «Вы там у Варшаве дамагайцеся большай колькасці месц на філалогію, а кандыдатаў мы знойдзем». Вось мы і дамагаліся. Хадзілі куды трэба і гаварылі з кім трэба і ў выніку ўсяго гэтага вываявалі 20 месц.

ГП не датрымала слова. Як-жа можна было запоўніць усе 20 месц, калі ГП прыступіла да рэкрутацыі на месяц перад уступнымі экзаменамі.

Нядаўна гаварыў я аб беларускай філалогіі з Я. В. Кастышэвічам — дырэктарам беларускага ліцэя ў Бельску-Падляскім, якому справа рэкрутацыі на філалогію сапраўды ляжыць на сэрцы.

Я зрабіў што мог, — сказаў Яраслаў Васільевіч, — каб як найбольш кандыдатаў з бельскага ліцэя скіраваць на беларускую філалогію, толькі нажаль апрача мяне ніхто не зацікавіў моладзі філалогіяй. А зусім іншыя рэзультаты былі-бы тады, калі-б у гэтай справе прыехаў хто-небудзь з ГП нашага Таварыства, а яшчэ лепш непасрэдна з філалогіі і то не тады, калі моладзь раз'едзецца дамоў, а калі яна вучыцца ў часе школьнага года. Мне ўжо 62 гады — сказаў Яраслаў Васільевіч, — а ўсё-ж-такі, калі мне патрэбныя кандыдаты да 8 класа, я сядаю на веласіпед і еду на вёскі. Там гавару з настаўнікамі, дзяцьмі і іх бацькамі. Вынікі гэтых размоў — заўсёды дастатковая колькасць кандыдатаў. А нажаль з ГП, ці з Кафедры на працягу цэлага навучальнага года ў справе рэкрутацыі на філалогію ніхто не заглянуў.

Нажаль не прынялі таксама ўдзелу ў рэкрутацыі на беларускую філалогію студэнты другога курса, якія прабываючы ў часе летніх канікул на Беласточчыне маглі вельмі многа зрабіць у гэтай справе.

Пішу аб усім гэтым таму, каб на дрэнных прыкладах на ўсіх нашых памылках мы маглі навучыцца як і што трэба рабіць, каб гэтыя памылкі больш не паўтараліся, каб не было больш такой сітуацыі, што не можам запоўніць алпаведнымі людзьмі месц на філалогіі.

Каб не знайсціся больш у падобнай сітуацыі — аб рэкрутацыі на беларускую філалогію трэба думаць не ў часе ўступных экзаменаў, а многа раней, таму што нам залежыць не толькі на колькасці кандыдатаў, але і нават больш, на іх якасці, на іх ведах, на іх добрай падрыхтоўцы да экзаменаў. Вымогі ад кандыдатаў на вышэйшыя навучальныя ўстановы растуць з кожным годам, таму той, хто хоча быць прынятым, павінен ужо цяпер думаць аб уступных экзаменах, а Беларускае таварыства ў сваю чаргу аб рэкрутацыі на наступны навучальны год.

ВІКТАР ШВЕД

БЕЛАСТОК

Адна са статуй у парку Акадэміі медычнай у Беластоку.
Фота — В. Коссакоўскі

У жыцці ўсяляк бывае

— Вашае дзіцё мы не маем права замэльдаваць на вас, хаця добра ведаем, што вы яго бацька, а не хто іншы — сказала сакратар Прэзідыума ГРН у Нараўцы (Гайнаўскі павет) Вера Навіцкая, стоячаму на супраць яе маладому чалавеку, якому з выгляду можна было даць не больш 19—20 год.

— Едзьце ў Беласток, або праз суд гэту справу ўладжвайце хутчэй.

Заклапочаны бацька нічога не сказаў, налажыў шапку і выйшаў.

Мяне гэта моцна зацікавіла, як гэта ёсць. Ёсць бацька, а нямае права запісаць дзіцё на сваё прозвішча. Часта спатыкаўся я з другімі фактамі, а менавіта з тым, што кавалеры, сапраўдныя бацькі, не прызнаюцца да сваіх дзяцей. Тады дзяўчаты маюць многа клопатаў, бо трэба запісваць дзіцё на сваё дзявочае прозвішча, а гэта брыдка.

А вось у гэтым выпадку зусім інакш справа маецца.

Маладая дзяўчына Ірка з вёскі Скупава, кахалася з хлопцам з Гушчавіны грам. Барутай. Яны пастанавілі пажаніцца і праз некалькі дзён у Прэзідыуме ГРН у Нараўцы яны ўзаконілі сваю пастанову. Праз нейкі час меўся адбыцца шлюб у царкве, пасля якога яны ўжо пачалі-б сямейнае жыццё. Малады і маладая сталі рыхтавацца да вяселля.

І вось за гэты час (дзякуючы вялікім стараннямі пэўнай аўтарытатыўнай асобы знайшоўся другі жаніх, Кісялеўскі.

У назначаны дзень Ірка паехала да шлюбу не ў царкву і не з грам. Барутай, а ў касцёл з грам. Кісялеўскім. Такім чынам панна Ірэна нажыла двух мужоў. Стала жыць не з першым, а з другім, з тым, з якім узяла шлюб у касцеле.

Цяпер нарадзілася ў іх дзяўчынка, якую ахрысцілі Стасяю. І таму, што ў іх узяты шлюб толькі ў касцеле, няма асновы, няма правоў перапісаць маленькую Стасю на прозвішча Кісялеўскага. Трэба мець развод з Барутай і ўзяць цывільны шлюб у Прэзідыуме ГРН. Аднак справа разводу працягваецца.

Грам. Барута, які застаўся на лёдзе моцна бедаваў і з гэтай бяды апошнім часам ажаніўся. Шлюб узяў толькі ў царкве. Цывільнага шлюбу не меў права ўзяць, бо не меў яшчэ разводу з жонкай Ірэнай, з якой кепскія людзі разлучылі яго.

У хуткім часе жонка грам. Баруты ўродзіць дзіцё і тады зноў пачнуцца новыя клопаты з прыпіскай.

М. Х.

Як збіраўся хлеб некалькі дзесяткаў год таму назад

Кожны гаспадар рыхтаваўся да збору хлеба заўчасу. Гаспадар серпік гарбаценькі з зубчыкамі падточыць, каб востры быў. Гаспадыня хлеба напячэ, каб на дзве нядзелі хапіла, мяса прыгатовіць. Калі ўсё гэта зробяць, ідуць у поле, Зойдуць на сваё поле, перахрэсцяцца, Богу памоляцца, каб шчаслівая жытка сабраць і пачынаюць жаць сваімі гарбаценькімі серпікамі. Добрая жняя нажне 60 снапоў, або інакш — капу.

У каго зямлі многа і няма з кім рабіць — той гаспадар закуску рыхтуе, гарэлку дабывае і дажынкі спраўляе.

Хто дажне сваё жытка, то ідзе таму пасабляць, хто дажынкі будзе спраўляць. Збярэцца людзей не мала, жытка гаспадару адным махам выжнуць. Затое, як прыдзе вечар, парсючка яму з'ядзяць. І будуць гарэліцу папіваць і гаспадара велічаць, каб больш гарэлкі ставіў.

А гаспадар дастаўляе, свайго гонару не губіць.

І так год за годам. Часу прайшло нямала, але не забылася. І я табе «Ніва» самую праўду напісаў. Бо сам бываў там і ўсё гэта бачыў. А цяпер то ўжо не тое, вялікія перамены паявіліся.

Дзедка Васілюк

— Хіба аб тым, што і ты.

Памалу аднак здрамнулі.

На досвітку, на панадворку запанаваў рух. Партызаны запрагалі коні, ля студні мыліся. З усходам сонца атрад рушыў у дарогу да камандавання злучэння. Дарога вяла старым дрымучым борам. Партызаны бястурботна спявалі. Мінуўшы некалькі пешых і конных патрулёў уехалі на паляну, парослую рэдкім лесам і кустамі. Было тут поўна партызанаў, — стаяла некалькі дзесяткаў палатак, палявыя кухні і доўгі барак, у якім знаходзіўся шпіталь. Паміж дрэвамі вісеў экран — вечарамі дэманстраваліся кінофільмы скіданыя на парашутах з Масквы. Штаб злучэння змяшчаўся непадалёк у лесніковай хаце. Адзін з афіцэраў пайшоў туды далажыць аб прыбыцці.

Палкоўнік Сікорскі — былы сакратар Брэсцкага абкома партыі сардэчна прывітаў прыбылых запрашаючы ў хату. Траскацелі тут машынкі да пісання, працавала ручная друкарня. Камандзір выслухаўшы справаздачу маёра Хмельнова, задаў яму і парашутыстам шэраг запытанняў пра заданні, жыццё на тылах і г. д.

— Значыць, вы, таварышы, на Беласточчыну? — звярнуўся да прыбылых. — Так, там партызанскі рух яшчэ слабы, але і там ужо што-нешта робіцца. Вы там вельмі, вельмі патрэбныя.

Дык вось, таварышы, — пабудзеце ў мяне з тыдзень або і два. Мае радысты ўжо павядамілі штаб у Маскве, што вы знаходзіцеся ў мяне. У нас азнаёміцеся з практычнай партызанскай дзейнасцю і пасля адправім вас далей.

Пры штабе палкоўніка Сікорскага парашутысты прабылі два тыдні пазнаючы таямніцы партызанскага жыцця. Даведаліся, што Брэсцкае партызанскае злучэнне налічвае 30 тыс. партызанаў; што ў лясах на поўнач дзейнічае падобнае злучэнне генерал-маёра Касценкі — псеўданім «Капуста». Амаль усё Палессе — гэта партызанскі край. Немцы сядзяць у Брэсці, Кобрыні, Пінску і Картуз — Бярозе, а па вёсках совецкая ўлада. Немцы сюды надыходзяць толькі значнымі сіламі.

Валодзя вёў надзвычай інтэнсіўнае жыццё. Часта хадзіў у далёкую разведку па розных атрадах пазнаходзіў сваіх суродзічаў з Беласточчыны і ад іх даведаўся агульна аб сітуацыі на тэрыторыі Бельшчыны, стараўся прысвоіць як найбольш вопыту.

Аднойчы вечарам выклікаў дэсантчыкаў палкоўнік Сікорскі. Ля штабной карты пачаў тлумачыць.

— Так, таварышы, канчаецца ўжо вашае гасцяванне ў мяне. Недалёка ад нас на поўнач дзейнічае брыгада «Совецкая Беларусь» пад камандаваннем «Мішкі» — капітана Бабкова. Наш патруль адвядзе вас да яго, а ён тады дапаможа вам дастацца да генерала «Капусты», атрады якога ходзяць і на Беласточчыну. Капітан Бабкоў сядзіць у вёсцы Старамлыны і не дае немцам спакою. Мабыць трапіце на які бой.

Абмеркаваўшы яшчэ некалькі спраў палкоўнік Сікорскі цёпла развітаўся з парашутыстамі, жадаючы ім перамог у барацьбе з фашыстамі.

Перад хатай чакала ўжо 30-ціасабова група партызанаў, якая мелася адвесці іх у брыгаду «Совецкая Беларусь». Развітаўшыся яшчэ са знаёмымі, дэсантнікі разам з групай накіраваліся ў лес.

Пасля двухдзённай вандроўкі набліжаліся да мэты — вёска Старамлыны была недалёка. Чым бліжэй падыходзілі да вёскі — тым выразней чуліся стрэлы і выбухі снарадаў.

У суседнюю вёску прыехалі немцы за кантыгентамі і на аблаву. Было іх 14 машын, мелі з сабою 4 лёгкія гарматы і некалькі дзесяткаў станковых кулямётаў. Капітан Бабкоў меў 230 партызанаў. Даведаўшыся аб аблаве немцаў зараз-жа рушыў супроць іх. Атрад немцаў складаўся з адборнай СС-аўскай кадры і меў перавагу ва ўзбраенні.

Парашутысты і ўся суправаджаючая іх група неадкладна далучылася да Бабкова.

Партызаны перамаглі.

Здабыта чатыры гарматы, многа зброі і амуніцыі. Машыны пакінутыя немцамі капітан Бабкоў загадаў спаліць.

І тут, у брыгадзе «Совецкая Беларусь» з славянскай гасціннасцю віталі прыбылых парашутыстаў. Капітан Бабкоў быў мядзвежага росту, вясёлы і добрадушны. Легенда гаварыла, што на снеданне з'ядаў поў барана запіваючы двума літрамі самагонкі. Меў вялікую сілу і біў немцаў за трох. Пазіцыю ў Старамлынах утрымаў да канца вайны, хаця не раз немцы атакавалі яго там, часам і па некалькі дзён.

Пасля даўжэйшага алпачынку ў брыгадзе «Совецкая Беларусь» парашутысты ў суправаджэнні групы партызанаў рушылі да генерал-маёра «Капусты», які недалёка адгэтуль знаходзіўся са сваім злучэннем.

(Працяг у наступным нумары)

Што я чуў на Беласточчыне

Не доўгі цягнік імкнецца з хуткасцю, амаль 50-ці км у гадзіну, застаўляючы за сабою чорную істужку дыму. Праз акно вагона відаць рознаколерныя палоскі на роўнай пясчанай зямлі, а на яе прасторы маленькія раздзьмутыя хаткі. Стоячы ў акне, я ўсё стараўся адгануць, што-ж за людзі так бедна жывуць, і не адгануў-бы, каб не ўбачыў укопанага ў зямлю праваслаўнага крыжа, якім відаць апекаваліся тутэйшыя сяляне. Несумненна, была гэта Беластоцкая зямля.

На Цэнтральнай станцыі ў Беластоку прыйшлося мне трохі памучыцца сярод спяшаючыхся на поезды вяскоўцаў. Нарэшце выйшаў каля станцыі ПКС, ды і накіраваўся на тую, як то пісалі ў 30-тым нумары «Нівы», вул. Маніфеста Ліпнёвага. Але дзе-ж мая галава, то-ж тут поле відаць. Тады, калі перайшоў на другі бок станцыі, убачыў вул. Маніфеста Ліпнёвага. На браме перад будынкам, падобным да касцёла, залатымі літарамі на чырвонай дошцы было напісана: «Галоўнае Праўленне БГ-КТ» і побач напіс «Рэдакцыя «Ніва»».

Глянуў на гадзіннік, было позна. Пакруціўся яшчэ па вуліцы Ліповай і вярнуўся на станцыю. Цягнік ужо стаяў.

Па дарозе ў Белавежу, я ўсё ў вагоне падслухваў, хто па якому гаворыць. Гаварылі па-польску, не таго я чакаў. У Бельску перасеўся ў другі вагон і тут мае здзіўленне не мела мяжы, чацвёра маладых людзей, гавораць па-беларуску. Я зараз прысеўся побач аднаго хлопца. Цягнік рушыў, мне думкі хадзілі, як-бы тут з імі пагаварыць, урэшце штурхануў таго-ж хлопца і пытаюся па-беларуску: Ці той поезд ідзе ў Гайнаўку? А ён па-сяброўску зажартаваў.

— А што было-б каб не ішоў у Гайнаўку?

— Кепска! Але за тое вас пазнаў.

Хатка М. Тарасевіча ў Белавежы

— Вы мусіць нетутэйшы, так?

— Нетутэйшы, з Кашаліна.

— З-пад мора?

— Так! З-пад мора —адказаў я.

— Да каго вы так здалёк выпусціліся?

Я яму адказаў, што цікавіць мяне беларускае жыццё, ён вельмі здзівіўся! Чаргова я задаваў яму пытанні. — Ці тут многа ёсць беларусаў?

— Ун, бачыце! Гэта ўсё беларусы, — паказаў праз акно вагона парассыпаныя па полі хаткі.

А што робіць у вас беларуская моладзь?

Сяргей Тарасевіч — Белавежа.

— От, хто вывучыўся, то паехаў у горад, а хто не вучыцца, то пры бацьках, памагае гаспадарку абрабляць, мае сябры, якіх бачыце, працуюць у горадзе ў Бельску, а зараз вяртаемся на сваю вёску.

— Ці вам не сумна на вёсцы?

— О — не! Каб вы пабылі ў нас з дзень, то пабачылі-б, штовечар збіраемся, гуляем, спяваем, свае песні, «Ніву» нават чытаем, шкада, што канчаюцца канікулы і трэба ісці ў школу.

— Ці можна пацікавіцца дзе то?

— На трэці год хіміі ў Варшаве.

У той момант яго сяброўка седзячы на другой лаўцы штурхнула сваю сяброўку, паказваючы вачыма на мяне, я засмяяўся, а яна засаромілася. Сябра мой змоўк, я таксама не адзываўся. Яго суседзі падняліся і пачалі адзявацца.

— Мы тут сходзім, — загаварыў ён. На развітанне падаў мне руку і жадаў шчаслівай дарогі. Як цягнік рушыў, яны ў чатырох махалі мне рукамі. У Гайнаўцы трэба было чакаць на Белавежскую «матароўку». Зайшоў у буфет, а тут аж прысядае — так сабе падпіў чалавек, а ў буфеце так накопчана, што не ўвойдзеш. Недзе ў куце пачуў беларускую мову, ды бліжэй падышоў і слухаю, як стары, вусаты мужчына расказвае малодшаму аб Монтэ Касіно, як яго ранілі хто яму прышоў на помач, сам хутка закасвае рукаў і паказвае знак на руцэ. У той момант я падступіў да іх, глянуў на руку і кажу: — паважная рана.

— Што смяешся! І даў мне ў рукі жаўнерскія білеты. Чытаю: «Максім Семянюк, — за геройскую...» і раптам зазвінелі медалі. Семянюк выняў іх з-за пазухі даў мне агледзіць.

— Так сыночку! Беларусы ёсць усюды, беларусы змагаюцца і гінуць за шчасце сваё і іншых народаў. Беларусы будуюць агульнае пад агульным прозвішчам.

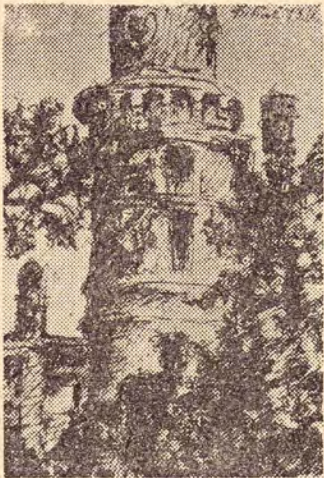
Хацелася з ім больш гаварыць, але «матароўка» ужо стаяла. Едучы, я заўважыў цікавы момант, што пасажыры, якія ехалі з Беластока да таго часу размаўлялі па-польску, а цяпер — па-беларуску. Па-мойму яны саромяцца ўдзень, як відна.

Як прыехалі ў Белавежу — быў ужо позны вечар, не ведаючы аколіцы, вельмі цяжка было накіравацца дзе-небудзь. Адзін чалавек завёў мяне ў «мысліўскую» і там я пераначаваў. Рана зайшоў у музей і агледзіў разбураны царскі палац. Потым выбраўся ў парк і спаткаў малога хлапчука. Ён мне сказаў, што вучыцца ў пятым класе і ўрокі беларускай мовы маюць тры разы ў тыдзень.

— Дрэнна зрабілі, расказвае хлопчык, — што ў класе 6 вучняў адказаліся ад беларускіх урокаў.

— Кепска робяць — я сам скажу — то-ж урокі беларускай мовы — гэта найважнейшы прадмет для беларусаў. Маладыя шасцікласнікі з Белавежы мусіць не чытаюць «Нівы» — свайго роднага часопіса, бо яна горача прамаўляе да такіх, як яны.

З Мікалаям Тарасевічам пазнаёміў мяне Белавежскі кравец, Грыгаровіч. Коля ў той дзень быў вельмі заняты, бо памагаў бацькам пры падмуроўцы хаты. Але вечарам задаліся мы ў глыбокую размову.

Царскі палац — Белавежа.

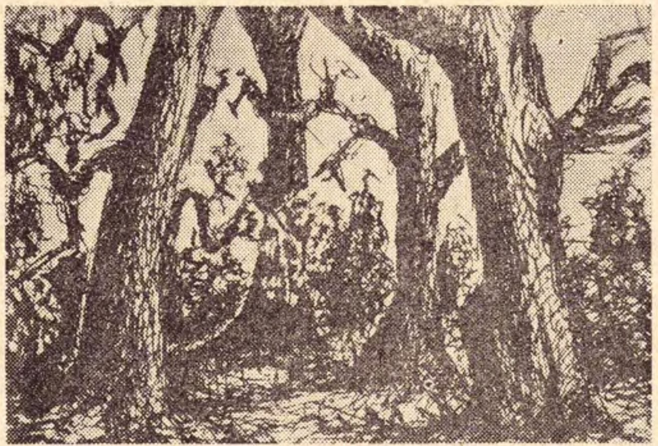
— У нас беларусы — гаворыць Коля — жывуць згодна, чаго прыкладам ёсць добраахвотная дапамога, якую заахвяравалі нам, пры падмуроўцы нашай хаты.

То-ж я сам не здолеў-бы таго зрабіць. Бульбу нават узаемна памагаюць адзін другому капаць. Адносна культурнага жыцця, то ў нас паважны заняпад, няма ніякіх мастацкіх калектываў, быццам у даваеннай Польшчы. Маладым у галовах пакруцілася, беларускай мовы нават слухаць не хочуць. (Не да ўсіх адносіцца). Паненкі, каторыя хочуць выйсці добра замуж, гавораць па-польску. Старыкі толькі, як спрадвеку пабуджаюць у маладых пачуццё нацыянальнае — не так нацыянальнае, сказаў-бы, як рэлігійнае — гаворыць Коля і я яму даў знак, што ўсё зразумеў, не хацелася мне больш распытваць яго. Рэшту пастанавіў дадумацца.

Белавежа, мне вельмі спадабалася з яе магільнай цішынёй. Але справа беларусаў, засталася мне ў думцы. Пераканаўся я, што на Беласточчыне ёсць беларусы, але ці доўга яны будуць называцца беларусамі?

ГЕНАД БІБІЛА
Кашалін

Рыс, аўтара.

Белавежскі парк.

Парады гаспадарам

Асенняе аранне

Пасля капання бульбы гаспадары павінны прыступіць да падрыхтоўкі раллі пад сяўбу яравых раслін. Ралля павінна быць узарана глыбока 20—30 см — у залежнасці ад глыбіні верхняга слою глебы — і на вострую скібу. Глыбока ўзараная ралля запасіць больш зімовай вады і сільней перамярзае, што прычыняецца да паляпшэння яе структуры.

Пры перадзімовым аранні выкідаюцца на верх яйка лічынак (ляр-ваў) шкоднікаў, якія зімою прападаюць. Яшчэ восенню падрыхтаваўшы раллю пад яравыя расліны вясною маем магчымасць тэрмінова правесці сяўбу. (Вялікае тут значэнне мае плыткае аранне іржышча пасля жніва).

Калі перад зімою прыворваем гной (250 цэнт. на га), то лепш выканаць адно аранне прыворваючы гной на сярэднюю глыбіню, а потым, цераз 4 тыдні, выконваперадзімовае глыбокае аранне. Гной, які прыараны на зіму — расліны пасеяныя на весну лепш яго пабіраюць.

З гэтага вынікае, што падрыхтоўка раллі пад яравыя расліны мае вялікае значэнне таму, што ад гэтай падрыхтоўкі залежыць плён яравых раслін, якія будуць пасеяныя на весну. Пры нестараннай падрыхтоўцы раллі плён значна зніжаецца.

Інж. Віталі Мірон.

Усякая ўсячына

Каб сабакі не брахалі

У Англі знойдзена спосаб, на тое, каб сабакі не брахалі і не перашкаджалі суседзям спаць. З гэтай мэтай хопіць даць сабацы антыбрэх таблетку, якую адна вынаходлівая фірма выпусціла на рынак.

У рэкламе гэтых таблетак гаворыцца, што яны ўспакойваюць пабуджаныя нервы сабакі і не выклікваюць сну, толькі мірны настрой.

Чатыры разы блізнякі

Ізэтта Вільямс з стану Аркансас, Злучаных Штатаў Амерыкі мае чацвёрты раз блізнякоў. Яна мае ўжо разам 14 дзяцей. Сярод блізнякоў 4 дзяўчынкі і 4 хлопчыкі.

Здальнакіраваны трактар

На адной з выставак у Англіі быў паказаны трактар, які без відочнага дзеяння чалавека араў, адкладваючы ненаганна барозды.

Трактар быў здольнакіраваны пры дапамозе спецыяльнага электроннага апарату.

Куток гаспадыні

Як саліць грыбы

Саліць можна баравікі, рыжыкі, маслюкі, пліскі (лісічкі).

Грыбы трэба пачысціць, памыць. Вялікія паразрэзваць. Чыстыя грыбы пакласці да кіпячай вады, дадаць солі прыблізна 5 дкг. на 1 л. вады і варыць 5 мінут. Потым адцадзіць, астудзіць і ўкладаць у гліняных або драўляных пасудзінах, перасыпаючы соллю. Прыцісвуць грыбы талеркай або драўлянай крышкай.

Капуста ў сухарах

Вазьміце ачышчаны качан капусты, разрэжце напалам, пакладзіце ў каструлю, заліце кіпячай вадой, пасаліце. Паварыце 10—15 мінут і зліце ваду. Затым разрэжце кожную палавіну ўдоўж на чатыры — шэсць кавалкаў, добра ўкачайце кожны кавалак у пацёртыя на тарцы сухары (замест сухароў можна пацерці кавалак сухой булкі), пакладзіце кавалкі на гарачую патэльню з растопленым на ёй маслам (сталовым або сметанковым маргарынам). Смажыць трэба, пакуль кавалкі падрумяняцца з абодвух бакоў. Такую капусту можна паліць смятанай і падаваць у якасці другой стравы, або як гарнір да катлет, шніцэля, смажанага мяса і г. д.

ЯНКА ДУБІЦКІ

РЫБАЛОВЫ

Заўтра ў Яначка вяселле, жэніцца сын На вяселле, па абычаю паклікаў Яначка суседаў. Сусед яго Мікалай — аматар гульні. Але Мікалай, каб не ісці на вяселле з пустымі рукамі, сказаў сынам каб пайшлі і налапалі рыбы. Старэйшы зваўся Ваняй, малодшы — Віцяй. Вось браты ўзялі торбу, кусок хлеба на дарогу, зайшлі яшчэ да сваякоў, скуль таксама пайшло два браты: Грыша і Ваня. Дарога была далёка. Вядома, за чым ішлі аб тым і гаварылі.

— О, якога я бачыў там мянька — сказаў Мікалаяў Ваня.

— А ты думаеш, што я не бачыў — сказаў Грыша. — Тут толькі рыбы, што напэўна налапаем. Ты дакуль будзеш?

— Я?... я да вечара!

Грыша плюнуў і сказаў: — Э, браток! У што-ж ты рыбу будзеш класці, га?

— Каб толькі налапаць — адказаў Ваня і паказаў торбу. — Во, глядзі якая вялікая!

Але вось прайшлі лясок, паказалася рэчка.

— Куды ідзем? — запытаў Віця.

— Вядома куды, у тую ямачку! Там то рыбы! — адказаў яго брат Ваня. Накіраваліся да ямачкі. Рака ў гэтым месцы шырынёй у восем метраў. Глыбіня? Невядома! Ніхто не мераў. Вось сюды і прышлі рыбаловы.

Грыша і Ваня былі старэйшымі ад сваіх братоў. Вось яны раздзеліся, сказалі малодшым братам каб толькі спраўна рыбу адбіралі, і плюснулі ў ваду. Там нашчупвалі рукамі норы і цёгалі рыбу. Торбы хутка напаўняліся.

Грыша, можа яму так пападалася, лапаў крупнейшую рыбу і торба яго хутчэй напоўнілася.

Ваня ўсё ныраў. Па твары можна было ўбачыць, што змучаны. Але што-ж ісці да дому, калі торба не поўна. Нырнуў далей. Вось паказаўся і радасна крыкнуў.

— Але шчупак быў, толькі ўцёк пад другі бераг. Я яго злапаю. Пабачыце! — і адбіўшыся плыў пад другі бераг. Раптам знік.

— Напэўна лапае — гаварыў яго брат Віця. Тымчасам Ваня паказаўся яшчэ раз і знік.

— Хіба вялікі гэты шчупак! — смяючыся далей гаварыў Віця.

Ваня яшчэ раз паказаўся.

— А каб цябе чорт узяў. Ты маеш гэтага шчупака ці не? — дасціпкаваў яго брат.

Двух іншых братоў высыпала рыбу з торбы і лічылі свой палоў. Віця пакінуў глядзець на брата і прысеў ля іх. Тым часам ішлі мінуту. Вада зраўнялася і нідзе нават хвалі не было відаць. Ваня не паказваўся.

Агледзеўшы рыбу, Грыша ўсхапіўся, паглядзеў на ваду і крыкнуў.

— Дзе Ваня?!

Усе былі ўбраны. Толькі адзенне Вані ляжала на беразе. Неяк дзіўна іграў з ёю вецер. То ціха шамятаў яе, то ўзбурана трос ёю. Непадалёку стаяла няпоўная яшчэ торба.

— Ён утапіўся — ціха прамовіў Грыша. Ніхто не верыў. Яшчэ крыху пастаялі і раптам кінуліся бегчы. З дзікім крыкам — ута-а-апіўся! — увар-валіся да суседняй вёскі. Прыбеглі людзі. Ніхто з іх не хацеў лезці. Усе баяліся. Але адзін з іх усё-такі раздзеўся і нырнуў. Потым выплыў і зноў нырнуў. Тым разам трымаў за руку тапельца. Выцягнуўшы прабаваў яшчэ выліць ваду, але было ўжо позна.

Назаўтра ў суседа іграў гармонік, танцавалі, смяяліся, а ў Мікалая ляжаў у труне старшы сын.

Калі Яначкаў сын вёз сабе з Грабаўца жонку, з хаты Мікалая людзі выносілі труну. Увечары ціха было ў хаце Мікалая. Вецер толькі выў у камінах і кот відаць «працаваў» над рыбаю.

У суседняй хаце залівалася гармонія.

Бельск 1957 г.

На новай дарозе

Пасля кастрычніцкіх перамен, члены партыі ў Полаўцах каля Чарэмхі (Гайнаўскі павет) у выніку гарачых спрэчак над сваёй дагэтуляшняй працай паставілі яе грунтоўна перамяніць.

Праз вёску ад вякоў цягнулася пяшчаная дарога. Бывала, як урэжацца воз у пясок — то хоць ты чацвёрку каней запрагай, каб яго выцягнуць.

Члены партыі склікалі вясковы сход. Без усялякіх шумных слоў яны прапанавалі:

— Будзем таварышы будаваць новую дарогу ў вёсцы. Хопіць ужо ламаць вазы і тапіцца ў гэтым пяску.

І хоць не абыйшлося без такіх, якія хацелі выкрунуцца, аднак сход пастанавіў прыступіць да работы. Ужо дагэтуль пабудавана больш чым 200 метраў добрай брукаванай дарогі.

Знайшліся і такія, якія смяяліся з энтузіязма сялян. Напрыклад Юльян Пліс. Мала яго слухалі людзі. Старыя і маладыя з ахвотай ішлі працаваць. А найлепш то хіба працавала ўдава Эўфразінія Паздзёрак.

Не кончылася на ініцыятыве пабудовы дарогі. Наблiжаецца восень. Дарога будзе высаджана дрэўкамі.

Партыйная арганізацыя сарганізавала таксама сельскагаспадарчы гурток у Полаўцах — уступіла да яго 17 гаспадароў. Старшынёю сельгасгуртка выбрана члена партыі, вельмі прыкладнага гаспадара Янку Антонавіча Свентахоўскага.

Члены сельгасгуртка купілі ўжо 2 сеялкі, малатарню з рухавіком, жняярку і хочуць яшчэ купіць адну жняярку і капачку.

У Полаўцах яшчэ дагэтуль няма электрычнага святла.

Члены сельгасгуртка добра ведаюць аб тым, што электрычны ток ім многа дапаможа ў гаспадараванні. Таму на электрыфікацыю вёскі сабралі ўжо 57 тысяч злоты.

Сельгасгурток на будучыню апрацаваў вельмі цікавы план дзеяння ў напрамку развіцця жывёлагадоўлі. У гэтай мэце плануецца купіць быка — вытворніка і свінаматку, а на весну арганізаваць гурток па апрацоўцы сенажацяў і загаспадараваць некалькі гектараў дагэтуль зусім дзікіх балот.

Зімою плануецца сарганізаванне агранамічнага курсу, на якім сяляне Полаўцаў будуць вывучаць новыя метады апрацоўкі зямлі і жывёлагадоўлі.

Вось так у агульным выглядае цяперашняя праца падставовай партыйнай арганізацыі ў Полаўцах.

Ці-ж можна дзівіцца таму, што цяпер жыхары Полаўцаў сакратара партарганізацыі, таварыша Міколу Свентахоўскага называюць — «cваім сакратаром? Партыйная арганізацыя ў Полаўцах патрапіла разбудзіць ініцыятыву сялян аднавяскоўцаў, здабыла іх давер і таму карыстаецца вялікім аўтарытэтам. (в і а)

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

Дарагая рэдакцыя!

Як бачу, друкуеце вы артыкулы аб забабонах і цемры. Хачу сказаць некалькі слоў на гэтую тэму.

Мне здаецца, што «Ніва» павінна больш змяшчаць такія артыкулы. Гэта нашаму брату - беларусу не пашкодзіць і цямнейшым ён ад гэтага не будзе.

Вось тут мне ўспомніўся адзін выпадак.

Аднойчы ў позную восень, калі ночы доўгія і вельмі цёмныя, здарыўся вось які выпадак у Хілімонах, Дуброўскага павета. Было гэта яшчэ да вайны 1939 г. У цёмную асеннюю ноч, адзін з жыхароў нашай вёскі быў у мястэчку аддаленым за восем кіламетраў. Добра там падвыпіў і вельмі запозніўся. Ідзе сабе дамоў, але вось дарогаю абдумаў ён зайсці на так званыя «Могілкі» — А яны вось якія.

На канцы нашай вёскі, ці праўдзівей сказаць, перад самай вёскай, калі будзем да яе ісці ці ехаць, ёсць даволі вялікі ўзгорак, на якім стаіць пастаўлены крыж. Вось гэтае месца і называюць «Могілкамі». Нікога там не хаваюць, але часам — калі ў каго народзіцца дзіцё, і яго не паспеюць ахрысціць, а яно памрэ — тады там яго хаваюць. А ў людзей ёсць вера, што ў сем год гэтае дзіцё прачынаецца і плача, хоча каб яго ахрысцілі.

Гэты жартоўнік (святці Божа над яго душо'о) задумаў зайсці на «Могілкі» і па-дзіцячу паплакаць. Зайшоўшы, сеў пад крыж і давай кувякаць, як толькі мог найлепей патрапіць. А як вядома ў вёсцы ўсё-ж такі хтосьці ідзе на вячэрыну, або вяртаецца з яе, або і так выйдзе з хаты — людзі зараз пачулі і давай склікаць адны адных на такое небывалае дзіва. Назбіралася ўжо паралачна людзей, пераважна жанчын, і давай гаварыць: — Напэўна гэта так і ёсць, як людзі кажуць — гэта дзіця ўстала і плача. Хоча «ахрысціцца». Другая баба раіць прынясці свянцонай вады, зрабіць з каласоў крапіла і ахрысціць яго з гэтуль.

А гэтае дзіцё ўсё чуе, ды кувяўкае далей, быццам кошка. Тут адна жанчына, хата якой стаяла на самым ускраі, зараз пабегла з панадворку ў хату і вынесла свянцоную ваду і крапіла. Пачалі яны тагды жагнаць у той бок вадою і даваць імя: — «Як хлопец, то Адам, а як дзяўчына, то Ева». А тымчасам назбіралася больш людзей, найшлося пару смялейшых мужчын і кажуць: — Хадзем паглядзімо туды.

Дзіцё перастала ўжо кувяўкаць і думае — ану-ж прыдуць, гатовыя і набіць яшчэ. Тады перайшоўшы на другі бок узгорка, чым хутчэй падаўся на другую дарогу што ідзе на загуменні, увайшоў у вёску, падыйшоў да тых людзей і спытаўся: — Чаго пазбіраліся? А яму так усе і пачалі расказваць, якое толькі — то было дзіва. Ён прыкінуўся, што не верыць, а ўсе тады цвердзяць, што яны-ж чулі сваімі ўласнымі вушыма — мабыць праўда. Але ён пасмяяўся і пайшоў сабе.

А на заўтра ўжо амаль усе ў вёсцы ведалі, якое гэта было дзіцянё і як яго хрысцілі.

Пасля гэтага доўгі час больш было смеху, як таго дзіва.

Так вось на свеце бывае. СУСЕД

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Adres redakcji: Białystok ul. Manifestu Lipcowego nr. 25 tel. 25-89.

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedzibą w Białymstoku.

Wydawca RSW „Prasa“ Redaguje Kolegium.

Warunki prenumeraty:
Miesiecznie — 2.40 zł.
Kwartalnie — 7.20 zł.
Półrocznie — 14.40 zł.
Rocznie — 28.80 zł

Zamówienia i wpłaty na prenumeratę pocztowa przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje PKWZ „Ruch“ Warszawa.

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1.6.100024 PKWZ «Ruch» Warszawa

BZG. Nkl. 5.250. T-10

Рэгіструем экспанаты на выстаўку беларускага народнага мастацтва

На выстаўку беларускага народнага мастацтва, якая будзе арганізавана ў гэтым годзе пазычаць экспанаты:

(працяг)

2. Анастазія Цыванюк з Гарадка — дыван,
3. Вольга Савіцкая з Гарадка — ручнік,
4. Аўгіння Савіцкая з Гарадка — радзюшку,
5. Янка Новіцкі з Грыбаўцоў — самаробную скрынку.

У 13-тую гадавіну Грамадзянскай міліцыі (7. X. 1944 — 7. X. 1957 г.)

Уладзімір Бартнічук — адзін з многіх заслужаных, жыве ў вёсцы Баравікі, Семятыцкі павет. Да вайны залічваўся да поўгалоднага вясковага пролетарыята. Падчас вайны, калі вакол дзейнічалі совецкія партызанскія атрады — быў адным з актыўнейшых сувязных.

Пасля вызвалення Беласточчыны ў 1944 г. Бартнічук уступае ў рады Польскай Рабочай партыі і праводзіць палітычную дзейнасць у сваёй аколіцы.

У тым-жа часе вакол распаўсюджваецца бандыцкі рух. Банды «Млота», «Круля», «Бурэго», «Рэкіна», паляць вёскі, забіваюць, грабяць, тэрарызуюць. Людзі жывуць няўпэўнены ў сваю будучыню. Міліцыя і органы бяспекі не даюць рады бандам.

Людзі такога характару як Бартнічук прыходзяць ім з дапамогай. Арганізуюць ОРМО не гледзячы на небяспеку для самых сябе, днём і ноччу сцерагуць сваіх вёсак, прымаюць актыўны ўдзел у сутычках з бандамі.

Такія людзі дапамаглі разбіць не адну банду лютых крывапійцаў. Такія людзі, як Бартнічук ставілі непераможны адпор бандам у выніку чаго банды яшчэ больш раз'юшаныя, зусім бязлітасна, па-зверску мсціліся. Неадзін ОРМО-вец згінуў, але на яго мейсца ўступалі іншыя. Так было ў першыя гады пасля вызвалення.

Сёння на грудзях Бартнічука залаты і сярэбраны медалі — гэта заслугі за змаганне з бандамі і ўмацаванне народнай улады. І ён разам з міліцыяй святкуе гэтую ўрачыстасць.

Тэкст і фото
А. ОМІЛЬЯНОВІЧ

Рэдакцыйная пошта

Грам. Ю. С. з вёскі Кузава піша, што ён мае 72 гады, а жонка яго хворая і няздольная да працы мае 68 год, маюць 3 га зямлі, якая заквалiфікавана да вышэйшай катэгорыі. Грам Ю. С. пытае, ці прыслугоўвае яму звальненне ад падатку і абавязковых паставак збожжа?

АДКАЗ: Век гаспадара і адсутнасць працаздольных членаў сям'і само сабой не з'яўляецца падставай да звальнення ад падаткаў і абавязковых паставак. Калі-б сапраўдныя даходы з Вашай гаспадаркі былі меншымі, чым гэта ўстаноўлена адносными ўладамі для вымеру падатку — то Вы маглі-б старацца аб абніжэнне падатку да 50 прац.

Калі-б побач з гэтым з прычыны Вашага веку і хваробы толькі Ваша сітуацыя была выключна цяжкай, а гаспадарка слаба загаспадараванай, — тады былі-б падставы прасіць аб поўным звальненні ад падатку. З гэтай мэтай належыць звярнуцца ў Прэзідыум Павятовай рады нарадовай, якая разглядае гэткія просьбы на аснове апініі бюджэтна - фінансавай Камісіі Грамадскай рады нарадовай.

Звальненне ад абавязковых паставак з гэтых прычын не прадугледжаны.

Доўгатрываючая хвароба гаспадара пры адсутнасці працаздольных членаў сям'і служыць падставай да частковага, а нават поўнага звальнення ад падаткаў і абавязковых паставак збожжа.

Рабочыя Лясанкі выканалі план

Добра працуе калектыў цагельні Лясанка. Выканаў ён у сярэднім па 118 прац. плана ў выніку чаго 17 верасня 1957 г. закончана гадавы план вырабу цэглы — сыравіны ў 100,1 працэнтах.

Можна „утапіцца“ ў балоце

На пачатку вясны і дажджліваю восенню, такою, як напрыклад у гэтым годзе, у вёсцы Новае Вострава (Сакольскі павет) столькі балота, што не прайсці, ні праехаць. Гаспадары проста мардуюцца, праклінаюць пагоду і вуліцу. Забываюць яны чамусьці, лаяць самі сябе, сваю абыякавасць да такой важнай справы, якою з'яўляецца брук у вёсцы.

Калі да гэтай пары няма ініцыятараў у вёсцы адносна пабудовы маставой, пажаданым было-б каб з такой ініцыятывай выступіў Прэзідыум ГРН у Поўднёвым Вострaве, і не пазволіў, каб жыхары «тапіліся» ў балоце. (М. Х.)

Клеймуем хуліганаў

Цемра ночы не схавала хуліганаў

25 жніўня г. г. у вёсцы Шастакова, Гайнаўскі павет, ноччу разгуляліся хуліганы, без прычыны моцна пабілі трое людзей.

Спраўцамі хуліганскіх выбрыкаў былі: Мікола Сахарчук з вёскі Дольнэ, Мікола Аварчук з вёскі Пастолава, Васіль Пліс і Кастусь Яканюк з вёскі Шастакова.

Разбойнікаў адстаўлена ў пракуратуру.

Забава закончылася смерцю

15 чэрвеня г. г. у вёсцы Сякерка, Сакольскі павет, адбывалася вялікая забава.

Забіта нажом Генрыка Качана, памёр таксама моцна парэзаны Станіслаў Койка, а Вацлаў Параўскі ляжыць у бальніцы.

Хто быў спраўцай гэтага бандыцкага злачынства?

Аказваецца сям'я Мацушоў. Аж пяцёра з іх арыштавана, вось яны: Альбін, Антон, Ян, Мечыслаў, Дамінік, Ян Запольнік і Міхал Суета.

Насельніцтва Сякерак і навакольных вёсак дамагаецца паказовага суда для гэтых злачынцаў.

На фэст ідуць не толькі маліцца

А вось прыклад: 21 верасня ў вёсцы Рагачы, Семятыцкі павет, адбываўся вялікі фэст.

Пабіта Сцяпана Грыцука — з Волькі Нурэцкай, Уладзіміра Івановіча і Анатоля Дарашука з Рагачоў.

Спраўцамі бойкі былі: Мікола і Алесь Грыцукі з Волькі Нурэцкай,

„Размова“ закончылася турмой

Нядаўна ў вёсцы Відава, Бельскі павет, зыйшліся з сабою два Белаказовічы — Рыгор і Мікола.

Слова па слове і дайшло да бойкі. Мікола схапіў кол і так пачаставаў Рыгора, што аж пераламаў руку.

«Сяброўская» размова закончылася турмою для Міколы і бальніцай для Рыгора.

Хуліганы пад ключом

18 жніўня г. г. у старшыні Грамадскай рады ў вёсцы Мокрэ, пав. Бельск - Падляскі, невядомыя хуліганы павыбівалі вокны.

Нядаўна ў выніку следства міліцыя арыштавала хуліганаў: Янку Пракапюка сына Ільі і Янку Пракапюка — сына Рамана.

Хуліганы чакаюць на суд. А. О.

На сходзе

— Наступнае пытанне — аб сувязі з масамі. Прашу начальнікаў застацца, а іншых выйсці.

«Кракадзіл»

Метрыка

Мой сябра купіў сабаку. З выпадку гэтага папрасіў мяне на чарку. Агледзеў я пакупку і бачу, што гэтаму шчаняці яшчэ далёка да сабакі.

Сябра на шчаня паглядвае і здаецца яму, што ён недзе ў сёмы рай трапіў — такі рады. Цешыцца не толькі сабакай, але і метрыкай, якую атрымаў у прыдачу да сабакі. Сябра паказаў мне гэту метрыку. Былі на ёй дзве пячаткі і два подпісы.

У метрыцы напісана, што сабака Буян належачы да Агафона Трасцы (значыцца да сябра) выводзіцца з другога памёта Рэкса і Леды. Бацька Буяна — Рэкс, выводзіцца з Цэзара і сукі Амбы, якім прызнана дыплом на паляўнічых спаборніцтвах. Маці Буяна — Леды ёсць дочкай Гардона і Тальмы— абое англійскія панцёры ад Аякса і Альбы, належачых да графа Патоцкага, якім прызнана залаты медаль на сабачай выстаўцы.

Адным словам, да гэткай метрыкі ніякі расіст не прычэпіцца і не пацягне Буяна за хвост у сабачае гета.

Адлажыў я метрыкі і гляджу на шчаня, якога паходжанне пазнаў аж да дзеда і бабкі, а шчаня сядзіць і каля хваста зубамі ляскае.

— Што скажаш пра Буяна? — пытае сябра.

— Разумны сабака, лапае блохі, якія метрык не маюць — адказваю, але сябра за гэта пакрыўдзіўся і ўжо не пачаставаў мяне другой чаркай.

Выбачайце людцы добрыя, што я аб сабачых справах загаварыў, тады калі ў нас нашых чалавечых спраў хапае.

Як вам вядома, у нас чалавек без метрыкі жыць не можа. Без метрыкі дзіцяці ў школу не прымуць, да працы не прымуць, даросламу без метрыкі нават жонкі не дадуць. Калі не дакажаш метрыкай, што нарадзіўся, — тады людзі будуць так глядзець быццам цябе бусел прынёс. Аддасі метрыку ў пашпартнае бюро, атрымаеш пашпарт, а ўсёроўна без метрыкі кроку не ступіш. Чалавек раз народзіцца, а дзесяць паперак павінен мець, каб даказаць гэты факт.

Дзеля таго ў нарадовых радах сядзяць тысячы людзей і копіі метрык выпісваюць. Многія думаюць, што дзеці павінны мець метрыку, а калі дзіцё вырасце — тады метрыку аддае і пашпарт атрымоўвае. Але аказваецца, што пашпарту не вераць, мо' таму, што там пра дзеда з бабай нічога не напісана. З таго вынікае, што чалавек не важны, толькі метрыка — таксама, як гэта выйшла ў майго сябры з Буянам.

Дзядзька Ляваль

Вясковыя жарты

Разумная гутарка

Міліцыянер: — Добра грамадзянін, што вы прыехалі, мы ў вас брагу знайшлі, і будзем зараз пратаколчык пісаць!

Мужык: — Ейбогу, пане міліцыянце, гэта мая Параска хлеб у бочцы расчыніла... Вазміце пад увагу, што мы зусім бедныя і ня маем дзежкі.

Міліцыянер: — А чаму вы бочку схавалі ў хлеў і саломаю закрылі?...

Мужык: — Ды ў мяне ў хляве цяплей, як у хаце, хутчэй цеста падыйдзе...

Міліцыянер: — Вы круціце, гэтая розчына самагонкаю пахне!

Мужык: — Пане міліцыянце, чаго вы да мяне прычапіліся, гэта-ж хлябец солад лапае!...

КОРАНЬ

Без подпісу.

ВЕЧАРНІЦЫ

(ЧАСТКА ТРЭЦЯЯ)

Па полі праходзіў дарогаю Бог:
Глядзеў, што чаўпецца на свеці.
Народ навакол працаваў там, як мог.
На выгані пасвілі дзеці.

З балота выходзіць насустрач яму
Праўдзівы люцыпар з рагамі.
Гамоняць, штосьць кажуць адзін аднаму
(Напэўна пра споры між намі).

Карова пазнала адразу Тварца
І кланяцца стала бяз конца;
Нагой зачапіла за бераг канца
І больш не ўгледзяла сонца.

Выцёгваць з канавы надлецяў народ.
Цягнулі, цягнулі — макрота.
Ня втырымаў чорт, схапіў за пярод
І выцягнуў бедну з балота.

І што-ж ён пачуў у падзяку сабе
За помач ад беднага люду?

«Дзенькуем за помач, наш Божа, Табе
Праз чорта панеслі мы труду.

То ён зацягнуў нам карову сюды,
Каб мелі мы велькую страту.
А Ты нампамог выдастацца з бяды,
Прымі ад нас удзячнасць у заплату»

Тады шатан Богу на то адказаў:
«Ты чуеш людскую падзяку,
Та-ж я ім карову з канавы дастаў
Хацеў памагчы небаракам.

Праз Це та карова ўвалілася ў роў
Мяне вінаватым зрабілі.
Хаця ім дастаці ня Ты памагаў,
Табе-жа падзяку зложылі».

Нічога на тое Тварэц не сказаў,
Пайшоў сабе далей з павагай.
А чорт у балота назад паскакаў,
Абураны людскай зняvaгай.

Не памінайце ліхам!

СІБІРАК

* *
*

— Як гэта праехаць у Масцішча?

— Едзь проста цераз масток, аж да мосціку. Ад яго ўправа. Каля масточкаў дарога наўкасяк — па ёй аж пад мост. З-пад мосту ўлева, міма масточку, аж да павароткі, што перад мастом. Адгэтуль да растанцоў за мосцікамі, тады каля іх проста цераз мост у Масцішча.

* * *

Унук да дзеда: — То дзедка ўжо мае 80 гадоў? А я, — ці дажыву да такіх гадоў?

Дзед: — не дажывеш гультаю, бо не маеш цярплівасці!

Ёй так-жа

Мая жонка заўсёды робіць, што хоча.

— А ты?

— Я так-жа?

— Як гэта так-жа?

— Я так-жа раблю, што хоча жонка.

Прасцярога

Возчык: — Ці пані мае ўстаўныя зубы?

Дама (абураная): — А вам якое дзела.

Возчык: — Я гэта не з цікавасці. Але на нашых дарогах гэтулькі выбоінаў, што калі зубы сядзяць слаба, то лепш іх схаваць у торбачку.

Пацешыў

— Што-б гэта мой муж сказаў, каб мяне так пабачыў з табой, — гаворыць амерыканская актрыса да свайго партнёра, туляючыся ў начы па парку.

— Не бойся мая даражэнькая — адказвае той, ён цяпер сядзіць у кіно з маёй жонкай.

ЭПІГРАМЫ

ДОБРЫЯ ЛЮДЗІ.

Аддаюць прыслугу вельку,
За гарэлачкі бутэльку.

БЯЗ КЛЕПКІ

На бочках добра зарабляе,
Але ўсе грошы прапівае.

РАЗВЕДЗЯНЫ

Да дзяўчат маргае быццам
Хоча другі раз жаніцца.

З КАХАННЯ

За прыгожасць пан Валенты
Плаціць дзеўцы... аліменты.

КОРАНЬ

Сатырычны музей

ЭКСПАНАТ 6.

— Хто ты?

— Дзеяч культтуры.

— Кацiся далей, не трэба такіх!

— Няўжо?

— Давай, давай!

— Не паганяй, я заслужаны!

— Заслужаны?

— Угу.

— Чым заслужыўся?

— Трымаў быкоў.

— Быкоў?

— Ага, за рогі.

— Значыць, ты — разнік?

— Які разнік, сказана — дзеяч культтуры!

— Тады, што маеш супольнага з культурай?

— Моцныя плечы.

— Нашто-ж яны?

— Каб моцна трымаць.

— Каго?

— Быкоў.

— Чаго-ж іх трымаць?

— Каб у шкоду не ўлезлі.

— У якую?

— У гэтую самую.

— Значыць, лазяць?

— Яшчэ чаго!

— Чаго-ж тады трымаць?

— Магчымуць улезці.

— Значыць, ты — пастух?

— Які пастух, ад мяне йдзе КУЛЬТТУРА, гэта я стварыў!

— Культуру стварыла чалавецтва.

— Брахня, я стварыў, твае чалавецтва не ведае нават, што абазначае гэты тэрмін.

— Культура — гэта сукупнасць формаў духоўнага жыцця грамадства.

— Сю-сю, фу-фу — вучыць мяне будзе, а сам піша «культтура» праз адно «т».

— Як-жа-ж пісаць?

— Праз два «т».

— Тады, хіба, пісаць раздзельна Культ тура?

— Няважна — раздзельна, ці не раздзельна — важна правідлова разумець!

— О, Мудры Тарэадор, Ты Сімвал бычынага шчасця, каб не Ты—пісалі-б мы «культура» праз адно «т».

КРОПКА

АГАФОН АБРОТКА ПАКАЗУЕ

Грамадзянін Мішка Жвавы
Ужо аддаў усе паставы.
Усё дзяржаве адавёз —
Справіў «баляновы воз!»...

А сусед Мацей Чарпак,
Тлумачыцца: — я бядняк,
У мяне жытко не ўрадзіло...
Пахаваў — свіное рыло!

Усе Мацея ў вёсцы знаюць,
Што ён сее, што ён мае.
І жыве сабе багата,
Гэты сельскі камбінатар.

Агафон зайшоў у Раду,
Кажа: — Паганяйце гадаў!
Знае-ж кожны старшыня,
Хто ў вёсцы ёсць — свіння!...